ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ГАЗЭТА РАБОЧА-СЯЛЯНСКАЯ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

ОРГАН ЦЭНТРАЛЬНАГА І МЕНСКАГА КОМІТЭТАЎ ЛЕНІНСКАГА КОМУНІСТЫЧНАГА САЮЗУ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

№ 76 (458) Нядзеля 10 ліпеня 1927 г. | Выходзіць тры разы на тыдню у СЕРАДУ, ПЯТНІЦУ і НЯДЗЕЛЮ | Год выд. VII. | Рэдактар прымае ад 12 да 2 гадз. дня. Сакратар ад 10—12 і ад 2—3 гадз. Тэл. № 903. | Адрас рэдакцыі газэты „Чырвоная Зьмена“: Менск, Комсам. 25.

У сёмую гадавіну вызваленьня Беларусі ад белапалякаў шчырае комсамольскае прывітаньне працоўным масам БССР!

Няхай жыве братэрскі саюз ўсіх нацыянальнасьцяй—аснова магутнасьці СССР!

Пад знакам росту.

Артыкул сэкратара ЦК КП(б)Б тав. Кнорына.

3 гады цягнулася цяжкая і ўпартая барацьба за дыктатуру пролетарыяту ў Беларусі. 100 дзён савецкай улады зьмяніліся 10 месяцамі акупацыі нямецкай вашшчыны; восем месяцаў у Савецкай Беларусі зьмяніліся 11 месяцамі акупацыі польскіх паноў. **І толькі 11 ліпеня 1920 году пры дапамове гэроічнага маршу Чырвонай арміі з Дняпру на Віслу, Менск, разам з ім Беларусь канчаткова зьнішчыла іга польскіх паноў, яўрэйскіх банкіраў і расейскіх чыноўнікаў,** каб стаць савецкай, каб увайсьці ў братэрскі Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік. Толькі з 11-га ліпеня 1920 году беларускія рабочыя і сяляне сталі канчаткова гаспадарамі сваёй аблітай крывёю краіны.

З таго часу прайшло ўсяго 7 год.

З іх амаль два гады цяжкай барацьбы з проіскамі польскіх паноў, з бандамі Балаховіча і Савіцкава, са шпілечнымі ўколамі з-за мяжы дробных крымінальных спраў майстраў, Дзергачоў, Паўлоўскіх, Караткевічаў і інш, снабжоных аружжам і грашыма з касаў паноў і банкіраў. Гэраічныя цяжкія дні Кастрычніка 1920 году, дні накіданьня Заходняй Беларусі, дні адходу Чырвоных войскаў ад Віслы і Буга праз апустошаныя імпэрыялістычнай вайной і польскай окупацыяй палі Заходняй Беларусі да Козлава і Радашковічаў, дні нявыкананых вадзей вымораньня голаду.

Справа аховы і організацыі соцыялістычнай прамысловасьці—справа самой рабочай клясы.

І толькі пяць год мірнай творчай будаўнічай работы.

І за гэтыя пяць год вялікія посьпехі на ўсіх галінах дзяржаўнага, гаспадарчага і культурнага будаўніцтва.

Чырвоная армія толькі скончыла і завяршыла справу беларускіх рабочых і сялян. Чырвоная армія толькі зьмяла ўладу, якая была ненавісна ўсяму насельніцтву. За гэтыя гады ваастаноўлены ня толькі старыя фабрыкі і заводы, але ўжо пабудован шэраг новых прамысловых прадпрыемстваў, знаходзячыхся ў руках самой рабочай клясы, сабраны і організаваны пролетарыят, прыступлена да ажыцьцяўленьня новых больш шырокіх плянаў прамысловага будаўніцтва краіны. І рабочая кляса Беларусі цяпер ў дзясяткі разоў больш, чым тады, аб'яднана в кол саветаў і комуністычнай партыі.

Цяпер, калі імпэрыялістыя пагражаюць новай інтэрвэнцыяй, рабочая кляса Беларусі адзівадушна гатова даць самы рашучы адпор усім інтэрвэнцыё-нісцкім спробам парушыць мірнае соцыялістычнае будаўніцтва. Пагэтаму цяпер ва ўмовах ажыўленьня дзейнасьці контр-рэволюцыйных бандаў, організуючых падпалы, узрывы і г. д., рабочая кляса Беларусі з поўнай сьвядомасьцю свайго соцыялістычнага доўгу і сваіх кроўных інтарэсаў узялася за ахову свайго народнай савецкай маемасьці. Гэта азначае, што **рабочыя масы зразумелі, што справа аховы і організацыі нашай соцыялістычнай дзяржаўнай прамысловасьці—ёсьць справа самой рабочай клясы.** Гэтага няхай не забываюць тыя, хто цяпер рыхтуе новую інтэрвэнцыю, хто організуе банды, узрывы, падпалы, хто брацае аружжам.

Беларускае сялянства на абароне Савецкай ўлады

7 год таму назад замораныя імпэрыялістычнай вайной, окупацыямі, рэпрэсіямі, непасільнымі зборамі і зацягнуўшайся барацьбой за дыктатуру пролетарыяту, сялянства радасна спаткала Савецкую ўладу. Яно было актыўным саюзьнікам рабочай клясы і рабоча-сялянскай Чырвонай арміі. Яно тысячамі ўступала ў шэрагі Чырвонай арміі. Яно організоўвало паўстаньні супроць окупацыйнай улады. Гэтая любоў да Савецкай улады, ненавідзяньне да ўсякіх окупацый і капіталістычнай інтэрвэнцыі за гэтыя сем год толькі ўмацавалася. Няма сілы, якая цяпер магла-б павярнуць беларускага селяніна, бедняка і серадняка супроць Савецкае ўлады. Сяньгодні гістарычны вопыт падняў беларускае сялянства на высокі ўзровень політычнай сьвядомасьці, шматлікія заявы бяднейшых і сярэдніх сялян, што «лепш аддаць апошнюю карову», «лепш выступіць усім разам, каб толькі ня згубіць **савецкага права,** а то мы прападзем і з нас скуру зьдзяруць»—зьяўляюцца лепшым доказам гэтага.

Няхай чуюць усе тыя, хто разьлічвае на адвечную сялянскую пасыўнасьць, на нежаданьне ваяваць, няхай чуюць гэта ўсе тыя, хто думае, што селянін заняты сваёй гаспадаркай і ня стане актыўна выступаць на абарону савецкай улады. Няхай прыслухаюцца тыя, хто рыхтуе інтэрвэнцыю, хто хоча навязаць селяніну буржуазную дэмократыю, к таму адказу, які далі сяляне некаторых глухіх, цёмных вёсак, калі распаўсюджваліся вядомыя чуткі, што Савецкая ўлада для таго, каб паказаць як дрэнна жывецца сялянам у Польшчы, перадае ёй часова частку тэрыторыі. **Селянін спазнаў савецкае права, права рабочага і селяніна, права на зямлю, права на ўдзел ва ўладзе, права на культуру, права распараджацца самому сваім лёсам,—і яго не прывабяць ужо ніякія буржуазныя хімэры.**

Бяднейшае і сярэдняе сялянства Беларусі, усе асноўная сялянская маса Беларусі за гэтыя 7 год атрымала новы паказальны урок, што толькі пры дыктатуры пролетарыяту, апіраючагася на найшырокія масы сялянства, яно можа падняцца ад сваёй някультурнасьці да культуры і цывілізацыі. Селянін у 1927 годзе ня той, якім ён быў у 1914 ці нават у 1917 г. Ён уразумеў, **што ў савецкай дзяржаве селяніну ёсьць што абараняць, за што змагацца, пакутаваць і паміраць.**

Наша задачы

Але тым больш востра ў сёмую гадавіну вызваленьня Беларусі з-пад польскай акупацыі перад намі высоўваюцца буйнейшыя задачы соцыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

Наша краіна ўсё яшчэ бедная, эканамічна не разьвітая і культурна адсталая. **Нам трэба як бы там ня было перамагчы нашу беднасьць, адсталасьць і някультурнасьць.** Нам трэба, як бы там ня было, падняць нашу прамысловасьць, пераабсталяваць тэхнічна адсталыя фабрыкі і заводы, рацыяналізаваць нашу вытворчасьць, зьнізіць сабекошт нашай прамысловай продукцыі, лепш організаваць снабжэньне вёскі продукцыяй нашай соцыялістычнай прамысловасьці.

Мы ўступілі на гэты шлях. Мы зрабілі ўсё, што ў нашых сілах, але гэтага мала і вельмі мала. Нам трэба, як бы там ня было, падняць нашу сялянскую гаспадарку на больш высокі тэхнічны ўзровень. Ліквідацыя панскага землеўладаньня, падзел зямлі, землебудаўніцтва—гэта толькі першая ступень па палепшаньню становішча сялянства.

Нам трэба ўмацніць сельска-гаспадарчае крэдытаваньне бяднейшага і сярэдняга сялянства, кооперыраваньне беднаты і серадняком для збыту сялянскай продукцыі і для машынізацыі сельскай гаспадаркі, нам трэба снабдзіць селяніна дзяшовай, добрай машынай. Бо шлях селяніна да соцыялізму ляжыць праз кооперацыю і машынізацыю сельскай гаспадаркі. І гэты соцыялістычны шлях разьвіцьця вёскі выгадны кожнаму асобнаму селяніну. Нашай гаспадарчай дзейнасьцю мы пераконваем сялян, што соцыялізм ня толькі ня супярэчыць яго інтарэсам, але што ён выгадны дзельнаму гаспадарчаму селяніну, сялянскай беднаце і серадняцтву.

Нам трэба, як бы там ня было, **падняць народную школу,** школу шырокіх рабочых і сялянскіх мас, бо новая тэхніка і новая культура патрабуюць **сьвядомага і граматнага** рабочага і селяніна. Нам трэба яшчэ больш **прыблізіць Саветы да шырокіх мас, зьнішчыць бюрократызм і валакіту, прасунуць да кіраўнічай работы тысячы новых высоўваючыхся рабочых і сялян.** Нам трэба яшчэ **на многа больш беларусізаваць нашы ўстановы і дзяржаўны апарат,** каб гэтым прыблізіцца да найшырокіх мас, да новых падымаючыхся пластоў рабочых і сялян. Нам патрэбна **сьвядомасьць** мас, каб кожны асобны рабочы і селянін прыняў удзел у савецкім будаўніцтве, каб ня было пасыўных, каб ніхто ня меў права казаць: «без мяне, мол, абойдуцца».

Увага Асінастрою

Тое новае слова, якое савецкая ўлада сёньня выказвае, гэта—**Асінастрой.** Асінастрой—гэта найвялікшае дасягненьне Савецкай Беларусі за гэтыя сем год. Гэта праграма на прадстаячае **дзесяцігодзьдзе.** Гэта — п е р ш а е прадпрыемства на Беларусі, якое адказвае ў поўнай меры новым патрабаваньням сучаснай тэхнічнай культуры. Гэта—прадпрыемства, якое павінна **павесьці за сабою экономічны ўздым** у значнай частцы Савецкай Беларусі. Гэта—прадпрыемства, якое мабілізуе новыя кадры тэхнічна кваліфікаваных і культурных рабочых вакол сябе і вакол тых прадпрыемстваў электрычнай энэргіі, якія будзе настаўляць Асінастрой. Асінастрой, гэта—прадпрыемства, якое штурхне значныя масы сялянства на шляху **інтэнсыфікацыі** сваёй гаспадаркі, на шляху разьвіцьця **тэхнічных культур для прадпрыемстваў, якія** організуюцца вакол Асінастрою.

Асінастрой, гэта—вялікая програма гаспадарчага будаўніцтва Беларусі.

Гэтая програма азначае першы буйны крок да тэхнічнага ўздыму Беларусі, да мабілізацыі ўсіх сіл, інтарэсу і ўвагі найшырокіх мас працоўных Беларусі. **Толькі шырокая організацыя грамадзкай дапамогі гэтай вялікай справе дапаможа нам выканаць яе пасьпяхова.**

Актыўнасьць і яшчэ раз актыўнасьць, комуністычная сьвядомасьць, згрупаваньне шырокіх мас вакол Савецкай улады, шырокая програма экономічнага будаўніцтва—гэта наша моц супроць імпэрыялістых, супроць усіх тых, хто організуе новы напад на Савецкую ўладу.

Мы будзем працаваць пад знакам соцыялістычнага будаўніцтва **і пераможам,** ня гледзячы на проіскі нашых клясавых ворагаў.

нашаму будаўніцтву і ўцягнуць нас у вайну.

Далей будзе зроблена альбо закладка будынку электрастанцыі, альбо 4-х дамоў пад жыльлё для рабочых. Потым удзельнікі ўрачыстасьці азнаёмяцца з усёю праробленай працай на Асінастроі. Ураньне для гасьцей вяркуюць пусьціць кіно-карціну ў нова-пабудованых тэатры.

Вялікае дасягненьне

Урачыстае адчыненьне Асінастрою адбудзецца 11 ліпеня

Прэзыдыўмам аршанскага акрвыканкому ўтворана спэцыяльная камісія па організацыі ўрачыстага адчыненьня Асінастрою 11 ліпеня.

Камісія павінна распрацаваць плян урачыстага адчыненьня, разаслаць запрашэньні прадстаўнікам розных цэнтральных устаноў і організацый, паклапаціцца аб сродках на адчыненьне. Дзеля перавозкі ўсіх гасьцей на месца ўрачыстасьці будуць прывезены аўтобусы з Віцебску і Магілеву.

Урачыстае адчыненьне прыблізна маркуюць правесьці такім чынам: мітынг, на якім побач з растлумачэньнем значэньня Асінастрою і інфармацыі галоўнага інжынэра тав. Алейнікава аб праведзенай працы, будуць адзначаны нашы посьпехі ў гаспадарчым будаўніцтве і пляны Ангельшчыны, якая стараецца памяшаць

Песьня паўстанца*)

Б'ем мы пана чым папала,
Абы гаду тут ня жыць.
Каб сьлядоў яго ня стала
Песьняй трэба так-жа біць.

Біць уцёкшага чужынца-пана,
Біць прыслужнікаў благіх,
А іх логава пагана
Запаліць з бакоў усіх.

То-ж плодзіліся вякамі—
Кроў блакітна, бела косьць,
Лезьлі з Польшчы павукамі,—
Ня міне іх наша злосьць!

Будзем біцца мы з панамі,
Каб адбіць ахвоту ім
Грунт араці мужыкамі,
Край наш польшчыць, зваць сваім.

Хай ня хопіць нам аружжа,
Хай ня хопіць ў песьні слоў—
Ненавісьці маем дужа,
Будзем біць, пальлецца кроў.

*) Аўтар вершу «Песьня паўстанца» невядомы. Гэта песьня і цяпер пяецца моладзьдзю у Заходняй Беларусі.

Танк Імя Дзяржынскага

Пры рэдакцыі газэты «Орка» організавана камісія ў складзе т. т. Гэльтмана (старшыня), Клыса і Ваксоўскага на зьбіраньню сродкаў сярод польскага працоўнага насельніцтва Беларусі на пабудову танка «Фэлікс Дзяржынскі»

Дагэтуль сабрана 300 рублёў.

Узносы прымаюцца ў рэдакцыі «Орка».

11-е ліпеня і задачы ЛКСМБ.

Артыкул нам. сакратара ЦК ЛКСМБ тав. Галавача.

Комсамол Беларусі на працягу ўсяго часу свайго існаваньня заўсёды **йшоў за Комуністычнай партыяй**, работаў **пад яе непасрэдным кіраўніцтвам**, быў лепшым памоцьнікам КП(б)Б на ўсёй яе рабоце.

У дзень 11-га ліпеня ЛКСМБ разам з партыяй, разам з працоўнымі масамі БССР павінен прагледзець пройдзены за гэтыя сем гадоў шлях, праверыць сваю работу, прадумаць задачы работы на далейшы час.

Моладзь Савецкай Беларусі мае магчымасьць параўнаць сваё становішча з жыцьцём, з становішчам моладзі ў суседняй з намі дзяржаве Польшчы і Заходняй Беларусі. Моладзь яшчэ надта добра памятуе недалёкае мінулае, памятуе, як дорага каштавала вызваленьне Беларусі рабочым і сялянам і таму так блізка, так дорага БССР кожнаму маладому рабочаму і селяніну.

Савецкая Беларусь разам з усім СССР прайшла невялікі яшчэ шлях мірнай творчай, соцыялістычнай работы; а сёньня над намі зноў **павісла небясьпека вайны**, небясьпека «крыжовага паходу» ўсіх капіталістычных разбойнікаў супроць Савецкага Саюзу.

Задача кожнага комсамольца і комсамолкі, кожнага маладога рабочага і селяніна, работніцы і сялянкі—**быць падрыхтаванымі** да абароны заваёў рэволюцыі, абароны сваёй Соцыялістычнай бацькаўшчыны, абароны мірнай, творчай працы рабочых і сялян.

Партыя разгарнула вялікую работу па індустрыялізацыі краіны і, у зьвязку з тым, па рацыяналізацыі прамысловасьці.

Задача комсамольцаў усімі сіламі **дапамагаць** партыі, гаспадарчым органам і профсаюзам у рабоце па правядзеньню **соцыялістычнай рацыяналізацыі**, уцягваць у гэту работу шырокія рабочыя масы, рабочую моладзь.

У вёсцы комсамол пачаў і разгортвае ўсё шырэй і шырэй работу па разьвіцьцю і кооперыраваньню сельскай гаспадаркі. Гэту работу трэба разгортваць і далей. Задача вясковага комсамольца—рыхтаваць, выхоўваць **добра сьвядомага, культурнага гаспадара, грамадзкага работніка, коопэрыруючага сваю гаспадарку.** Трэба памятаць, што падняць гаспадарку батрака, бедняка і серадняка магчыма толькі шляхам **коопэрыраваньня, шляхам колектывізацыі.**

Соцыялістычнае будаўніцтва ў Беларусі ня можа ісьці без дыктатуры пролетарыяту, без кіраўніцтва ком. партыі, без культурнага ўздыму шырокіх працоўных мас. Гэтым задачам пад'уладана правядзеньне нацыянальнай політыкі партыі. Мова – адзін з важнейшых сродкаў правядзеньня нацполітыкі. Аўладаньне гэтым сродкам—беларускай мовай—важнейшая задача ЛКСМБ, яго рабочай часткі. Бяз гэтага партыя і рабочая кляса ня змогуць кіраваць гаспадарчым і культурным будаўніцтвам БССР.

Задача комсамолу—быць **першым у справе беларусізацыі**, быць бліжэйшым памоцьнікам партыі ў справе культурнага будаўніцтва. Хто не праводзіць беларусізацыі, той не праводзіць політыкі партыі, той аказвае дапамогу Пілсудзкаму і ўсім ворагам комунізму, той лье ваду на млын нацыянал-дэмократаў, той падрывае моц дыктатуры пролетарыяту.

Праводзячы работу па беларусізацыі ў поўным сэнсе гэтага слова,—**ні на адну хвіліну не паслабляць работы сярод нацменшасьцяў**—яўрэйскай, польскай, латыскай, расійскай. Праводзячы нацполітыку—**змагацца** з усімі ўхіламі і скажэньнямі ў гэтай рабоце. Памылкі і скажэньні ў гэтай справе—козыр у рукі нашых клясавых ворагаў. Правільнае правядзеньне нацполітыкі партыі ўмацуе саюз рабочых і сялян, дыктатуру пролетарыяту.

Асноўная задача Ленінскага Комсамолу Беларусі ў дзень 11-га ліпеня—**аддаць усе сілы на дапамогу Комуністычнай партыі ў справе соцыялістычнага будаўніцтва.**

М. Сьвятлоў.

Зварот поўпрэда.

— Цэлься ў грудзі,
Націсьні курок!—
Цемза Віслы загадала,
І таварыш Войкаў лёг
Ля Варшаўскага вакзалу.

Ён прасьцёрся бледны ўдоўж,
Ён краную рукою сэрца,
І вузлы чырвоных рож
Зацьвілі ў каменных тэрцах.

І на сьмерць бальшавіка
Адгукнуўся недалёка
Паравознага гудка
Ад журбы асіплы клёкат.

Да таго дзень малады
Пастараў, і хмара зьвісла
Над прасьцягамі вады
Акрываўленае Віслы.

Я ня бачыў, як мільгнуў
Подых сьмерці на вакзале,
Я ня бачыў, і ня чуў,—
Мне аб гэтым расказалі.

І ўсё роўна, што ўваччу,
Быццам бачылась спатканьне,—
Сэрцам я тады-ж адчуў
Паравознае гуканьне.

Хмары чорныя плылі
Поезд мчаў за імі сьледам.
Мы калёнамі прышлі
Ушанаваць шляхі поўпрада.

Чорным крыльлем веюць сьцягі
Твар схілілі пераможны,
І салют дрыжэў працяжна
І палаўся сэрцам кожны.

Прызацішная Цьвярская
І маўклівыя калёны.
У магілу апускаюць
На Пляцу яго Чырвоным.

Будзь жа цьвёрды у сумоце
Будзь жа сьветлы ў перамозе.
Вецер бурамі адплоціць
На поўпрадавай дарозе.

Вольны пераклад
Максіма Залётнага

Ужо сем год...

У 1920-м годзе, 11-га ліпеня раніцаю Менск з нецярплівасьцю чакаў свайго вызваленьня з кіпцюроў белага арла. Невялічкія атрады партызанаў разыходзіліся па маршрутам, вызначаным для іх. Вораг сьпешна адступаў. То там, то сям чуліся стрэлы. Армія «соцыялісты» Пілсудзкага канчала свой слаўны шлях праз Менск звычайным для царскага часу яўрэйскім пагромам. Вокны магазынаў былі пабіты, шклом і ўсякім ломам былі засыпаны вуліцы.

Усё менш і менш па вуліцах легіянэраў. Афіцэрскіх адзнакаў ня відна. Казалі, што яны самі здымалі іх, баючыся сваіх уласных жаўнераў.

Вось едзе конны чырвоны разьезд. Яшчэ праз нейкі час ідзе першая чырвоная цэпка.

Горад адразу стаў на ногі, заварушыўся і распачаў сваё штодзённае жыцьцё. Сталіца Савецкай Беларусі, а за ёю і ўся рабоча-сялянская Беларусь з гэтага моманту пачала сваё будаўніцтва.

Адразу відна было, што рабочых і сялян чакае цяжкая праца. Гарады і вёскі былі зруйнаваны, масты і дарогі папсаваны, дабрабыт рабочага бедняка і серадняка селяніна—зьнішчан. Але ня было страшна будучыны. Працоўныя масы прыступалі да пабудовы новага жыцьця, да пабудовы соцыялізму з бязьмернаю надзеяю і моцнаю вераю ў магутнасьць сваіх мазольных рук. Пролетарская дзяржава будзе стаяць на варцэ працы. Дыктатура пролетарыяту будзе змагацца з клясавым ворагам і цэмэнтаваць у моцную адзінку, у магутны колектыў бедняка, серадняка, лепшыя часткі кустароў і інтэлігентаў.

Надзеі спраўдзіліся. Сем год працы ўжо на сягоньня далі свае вынікі.

«Беларусь на куце
Ў хаце сваёй села—
Чарка мёду ў руцэ,
Пазірае сьмела.
Сядзіць важна, сама
Сабе гаспадыня,
І прыбрана яна,—
Ніхто не закіне.
На галоўцы вянок
З сініх васілёчкаў,
А чырвон паясок
Стан абвіў дзявочы».

(Я. Купала).

Рабочы ўзяў у свае рукі буйную прамысловасьць, шляхі і сродкі зносін, буйны гандаль і наогул усё кіраўніцтва гаспадаркай і фінансамі Савецкай Беларусі. Прамысловасьць расьце, расьце лік і сьвядомасьць рабочай клясы. Селянін працуе над паляпшэньнем сваёй гаспадаркі, уліўшы ў яе склад зямлю папоў, на якой ён працаваў на карысьць земляўласьніка. Асушаюцца непраходныя балоты, уводзіцца у жыцьцё машына і многапольле, у гушчы раздробленага сялянства ўсё глыбей і глыбей пранікае колектывізм. Сядае на зямлю і яўрэйская маса, пазбаўленая гэтага права ў часы царызму.

Беларус, яўрэй, паляк, ліцьвін, рускі, латыш—усе працоўныя Савецкай Беларусі, да якой-бы нацыі яны не належалі, дружна працуюць дапамагаючы адзін другому. Узрастаюць буйнымі ўсходамі расткі новай культуры, пролетарскай па напрамку і зьместу, нацыянальнай па форме. Расьціць, песьціць і гадуе гэтыя маладыя расточкі наша Комуністычная Партыя.

Сем год росту новай культуры на Беларусі ня можа ня вітаць наш Інстытут Беларускай Культуры. Ён лічыць для сябе вялікай радасьцю сказаць у гэты ўрачысты дзень, што і яго цаглінка ляжыць у новым будуючымся муру культуры Савецкай Беларусі.

У. Ігнатоўскі.

Няхай жыве 11 ліпеня — дзень вызваленьня Беларусі ад белапалякаў

Два ліпнёвыя дні.

У бязладзьдзі, суматосе прашло жыцьцё двух дзён. Калягдар, як звычайна, спакойна казаў:

— Сёньня 10 ліпеня.

Не пасьпела яшчэ сонца залязгаць капытамі—праменьнямі, як у Менску пачаўся грабеж.

Босаму нельга прайсьці па вуліцы.

Дробнымі кавалкамі шкла, як дыванам, убраны брук.

Крамы з узламанымі вокнамі...

Свавольць сьпевы разгулу...

Каменьнямі, каламі падзірала брамы беднае жыхарства, але не абараніла—абіралі да кашулі...

Стогны, енкі мянчан глытаў дым, які валам расплываўся па вуліцах, несучы з сабою няволю...

* * *

Уцякаючы праз беларускія вёскі, палякі пазабіралі ў сялян апошнюю скаціну.

Прыгналі яе ў Менск, на вакзал. Сагналі ў вагоны, а вывесьці яе ў Пазнаньпозна: партызаны. Цягнік газай аблілі, падпалілі...

Жывёліна, здабытая горкай працай селяніна, хрыплым задушаным ад дыму голасам прасіла дапамогі.

Польскія салдаты з карабінак—па скаціне, каб спыніць яе енкі, каб спыніць яе дзікі, разрываючы сэрца плач.

Узьняўся агонь...

Запалаў Аляксандраўскі вакзал...

Жудасьць абхапіла Менск...

Не пасьпела мінуць паўгадзіны, як мост на Савецкай вуліцы кашлянуў узрывам.

Тут-жа, ля маста, стаяла шавецкая фабрыка «Арол». Рассыпалася яна цаглінкамі па маставой. Языкі вогнішча спраўляюць баль крывавы...

Перакінуўся агонь на драўляныя хаты рабочых, запалаў квартал—Бабруйская вуліца.

А зьлева корчыцца ад разгулу вогнішча—лесапільны завод.

Менск у пажары...

Нібы п'яны, хістаецца дым, абвіваючы гоман няшчасьця.

Тлеюць Кашары...

Віленскі вакзал—разбураны, зруйнованы.

Вясёлая вуліца глуха раскідае трэск народнага багацьця: фабрыка-хлебапякарня палаючымі іскрамі раскідаецца.

Ламаюць крамы, рабуюць жыхарства... Сьпевы разгулу, горкія сьлёзы.

Гуляе вуліца...

* * *

Ля Траецкай гары тлее 20 дамоў. Пажар узьняўся дзён некалькі назад.

Была ў Менску «ўлада», абвясьціла загад—зачынілі вадакачкі, пажарнікі сталі бясьсільнымі.

А цяпер толькі дзе-ні-дзе, як з люлькі дзеда старога, пярсьцёнкамі віўся дымок.

На руінах бедная бабка, прытуліўшы галодных дзяцей, закапцелаю хусткай трэ вочы ад горкіх сьлёз.

Небасхіл пакрыўся малінаваю стужкай і як-бы шаптаў:—сьветлае, новае, шчаснае...

* * *

Паволі, згорбіўшыся ад страху, прыпаўзла ў Менск ноч. Месяц намыкаўся глянуць на руіны, але хмары адцягалі за свае плечы.

З нецярплівасьцю чакалі ўваходу чырвоных...

Раптам—гарматы, кулямёт.

Бліжэй, бліжэй... Гоман, топат коняў, ляяг аружжа, сьвіст...

Бадзёра ішлі чырвоныя. Вось адзін адстаў... Пакрыўся твар яго палосамі крыві...

Рука ўпілася ў вінтоўку. Рука застыгла... Чорная ад ручкі плуга, чорная далонь...

Я нахіліў. З яго кішэні выпаў дакумант і ўбачыў—сын беларускага сяла: Андрэй, бацька Зьміцер, прозьвішча—Залескі, ад роду—22 гады.

Ізноў узьняўся сьвіст, ізноў ляг аружжа...

Палякі вышлі.

Прабегла першая лінія чырвоных.

* * *

Раніцой па вуліцах хадзілі рабочыя.

Кожны расказваў пра бурную ноч, кожны вітаў перамогу.

Віталі раніцу, шчыра, папросту віталі.

Ветрык узьняўся і як-бы гнаў усё панскае.

Песьні!

«За власть советов»...

Па Мікалаеўскай вуліцы ішлі чырвонаармейцы. У запыленых зялёных напратках, маладыя, але змучаныя.

З песьняй увайшлі яны ў Менск.

Яны стварылі новую старонку ў нашай старой гісторыі.

11 ліпеня.

Горда мігаюць на вінтоўках чырвоныя сьцягі, з такімі-ж гордымі чырвонымі сьцягамі сустраў іх чырвоны Беларускі Менск.

А. Александровіч.

Буржуазея рыхтуе вайну

Супрацоўніцтва паміж Амэрыкай і Японіяй, абражаючы нямецкі імпэрыялізм, англа-французскія рознагалосьсі, варожасьць паміж Польшчай і Нямеччынай, імпэрыялістычныя думкі італьянскага фашызму, барацьба за пераважны ўплыў у краінах Лацінскай Амэрыкі,—усё гэта сталыя повады да конфліктаў.

Вызваленчы рух народаў калёніяльных і паўкалёніяльных краін (Эгіпту, Кітаю, Індакітаю, Індазезіі, Сырыі і г. д.), умацненьне СССР—вось фактары, патрасаючыя будынак міравога імпэрыялізму.

Буржуазея рыхтуе вайну. Калі хто небудзь у гэтым сумлявіецца, дык разрыў дыпляматычных адносін паміж Англіяй і СССР, шырокая падрыхтоўка нападу на нашу рабоча-сялянскую Рэспубліку, падучаная міжнародным капіталізмам пад кіраўніцтвам консэрватыўнага ўраду Балдуіна—зьяўляюцца дастаткова красамоўнымі доказамі, каб расьсеяць усе магчымыя сумліваньні.

Наступ на рабочую клясу

Каб уцягнуць пролетарыят у новыя войны, капіталізму неабходна разбіць супраціўленьне рабочай клясы, разброіць яе шляхам атакі на самыя элемэнтарныя заваёвы рабочай клясы і на яе органы самаабароны. Вось чаму міжнародная буржуазея як раз зараз разгарнула бясьпрыкладнае па свайму размаху, па глыбіні і па моцы наступленьне на рабочую клясу.

Белы тэрор лютуе на Балканах, у Італіі, Польшчы, Іспаніі, Літве і у Чылі. Ва Францыі комуністы і рэволюцыйныя элемэнты профруху падлягаюць такім перасьледваньням, якіх ня было ўжо ў працягу многіх год; у цэлым шэрагу краін турмы перапоўнены актыўнымі дзеячамі рэволюцыйнага руху: масавыя рэпрэсіі ўжо звычайнае зьявішча. У гэты-ж час беспрацоўе набывае ўсё больш і больш значныя размеры, пагражаючы зрабіцца вязьменным надарожнікам капіталістычнай „стабілізацыі".

Паніжэньне рабочага дню ўсюды спраўджваецца зьніжэньнем зарплаты і агульным паніжэньнем жыцьцёвага ўзроўню рабочай клясы. Вынікі капіталістычнай „рацыяналізацыі" прамысловасьці ўсёй цяжкасьцю кладуцца на плечы пролетарыяту, эксплёатацыя якога прымае ўсё больш вострую форму.

Гэта наступленьне на жыцьцёвы ўзровень рабочай клясы спраўджваецца нячуванай атакай на яго органы самаабароны—профсаюзы.

У Англіі прыняты парламэнтам закон супроць саюзаў, ужываньне якога адкіне англьскі профрух, з пункту погляду прававых нормаў, на стагодзьдзе назад.

Шэсьць параграфаў гэтага законапраекту—гэта шматлікавая паўторная атака на элемэнтарныя асновы права саюзаў.

Французская буржуазія ў сваю чаргу вядзе ўзмацнёную атаку на рэволюцыйны рабочы рух. Яна кідае ў турмы найбольш выдатных барацьбітоў рабочага руху, яна нападаецца і на рабочыя організацыі. Найбольш характэрным вырзам гэтага наступленьня зьяўляецца законапраект аб мабілізацыі французскага народу ў выпадку вайны, унесены ў парлямант соцыялістычным дэпутатам Полем Банкурам.

Гэты законапраект прадугледжвае ў выпадку вайны мабілізацыю „для абароны краіны" для ўсіх французскіх грамадзян „без розьніцы полу і ўзросту", іначай як усіх легальна існуючых організацый, у першую чаргу рабочых профэсыйных саюзаў. У Італіі Хартыя Працы, надоўна апублікаваная фашысцкім урадам, ставіць уне закону ўсе бягучыя, касаючыя профсаюзныя організацыі, імкнецца зрабіць немагчымай усялякую барацьбу пролетарыяту супроць капіталізму.

ЧЭМБЭРЛЕН: —Становішча горш Керзонаўскага...

У Амэрыцы паліцыя, у цесным саюзе з профсаюзнай дэмократыяй, нападаліся з нябывалымі па сваёй моцы рэпрэсіямі на левае крыло профруху і на сялянскую наогул,—словам, на ўсіх профпрацаўнікоў, які адважваліся выказаць свае незадавальненьне політыкай кіраўнікоў рэакцыйнейшай амэрыканскай фэдэрацыі працы.

Вось коратка найбольш выдатныя факты, характэрызуючыя сучасны наход буржуазіі на профсаюзныя організацыі.

Здрадніцтва соцыял-рэформістых

Як адносяцца рэформісцкія правадыры да гэтага нячуванага замаху на элемэнтарнейшыя правы рабочае клясы?—У Англіі лідэры рабочай партыі сыстэматычна адхілялі прапановы ангельскай компартыі і рэволюцыйнага руху моншасьці, спрабаваўшых організаваць актыўную барацьбу супроць законапраекту, барацьбу, вынікам якой магла-б быць усеагульная стачка, маючая мэтай ня толькі адмену рэакцыйнага законапроэкту, але і звяржэньне ўраду консэрватараў.

Ва Францыі, як мы ўжо ўпаміналі, як раз соцыяліст Поль Банкур унёс у парлямант законапроэкт мілітарызацыі профсаюзаў, які выклікаў найвялікшае абурэньне ў рабочым асяродзьдзі.

У Італіі рэформісцкія правадыры ўсеагульнай конфэдэрацыі працы, прынялі самазабойственнае рашэньне, пайшлі на самаліквідацыю. Частка рэформістых-правадыроў (Арагона, Каломбіно і г. д.) проста перайшла ў фашысцкі лягер; астатнія-ж уцяклі за межы і перанесьлі месца знаходжаньня італьянскай конфэдэрацыі працы ў Парыж.

У Амэрыцы барацьба супроць рэволюцыйнага профруху дружна вядзецца і рэформістамі і паліцыяй. У той час, калі профбюрократы гоняць прадстаўнікоў профсаюзаў левага крыла і нават цэлыя організацыі, паліцыя гноіць у турмах барацьбітоў рэволюцыйнага руху.

У Румыніі амстэрдамцы аказваюць фактычнае падтрыманьне ўраду ў яго спробах прыдушыць унітарны профрух і ўпаўне сьвядома адмаўляюцца ад усякіх прапаноў адзінага фронту, якія ўносяцца ўнітарнымі профсаюзамі ў мэтах самаабароны права коаліцыі.

Можна сьмела сказаць, што ва ўсіх краінах рэформісты прымаюць актыўны ўдзел у перасьледваньні рэволюцыйнага рабочага руху і падтрымліваюць жоўтыя профсаюзы ў працівагу сапраўдным організацыям рабочай клясы, як гэта мы бачым на прыкладзе Кітаю і Італіі (у Кітаі, на прыкладзе чан-кай-шыцкіх саюзаў, а ў Італіі на прыкладзе фашысцкіх корпорацый).

Факт відавочны—і факт неабвержаны—што рэформісты адмаўляюцца ад усялякага сумеснага выступленьня з рабочымі іншых напрамкаў у той-жа час устанаўліваюць адзіны фронт з капіталістымі.

Каб зьнішчыць рабочыя організацыі, зьнізіць жыцьцёвы ўзровень пролетарыяту, адняць у яго элемэнтарнейшыя заваёвы за апошнія гады, разброіць рабочую клясу і тым самым зрабіць магчымым паўтарэньне новых ваенных авантур у бліжэйшым будучым,—для ўсяго гэтага няма лепшых памочнікаў у капіталістаў, як рэформісцкія правадыры.

Але, к шчасьцю, рэформісты не займаюць манапольнага становішча ў рабочым руху. Комуністычныя партыі і рэволюцыйныя профсаюзы існуюць цяпер паўсюды і ў надыходзячы рашучы момант яны дакажуць, што змогуць павесьці рабочую клясу да бойкі, і перашкодзяць рэформісцкім правадыром зноў здрадзіць, як гэта яны зрабілі ў 1914 годзе.

А. Нін.

Моладзь, будзь гатова да абароны!

У тыдзень абароны мы павінны прадэмонстраваць нашы сілы, дысцыпліну і баявую гатоўнасьць.

Да тыдню абароны.

Разрыў адносін Англіі з СССР, які адбыўся па ініцыятыве цьвёрдалобых консэрватараў Велікабрытаніі, і цэлы шэраг зьвязаных з гэтым падзей, **зьяўляюцца сур'ёзнай пагрозай мірнай працы, пагрозай творчай дзейнасьці на фронце гаспадарчага і культурнага соцыялістычнага будаўніцтва.**

Адзіна дастойным Кастрычнікавай рэволюцыі адказам на гэтую небясьпеку можа быць толькі новае магутнае ўсільле найшырэйшых народных мас у справе забесьпячэньня абароны СССР.

Тыдзень абароны ў такіх умовах—тыдзень мобілізацыі агромністых сіл нашай краіны для дапамогі Чырвонай арміі і Чырвонаму флёту, гэта тыдзень організацыі і сплачэньня тылу Чырвонай арміі.

Тыдзень абароны—гэта тыдзень суровага падцягваньня ўсіх сіл нашай краіны, як на ваенным, так і на гаспадарчым і культурным франтох.

Тыдзень абароны—гэта тыдзень агляду гатоўнасьці ўсіх сіл нашага Саюзу для абароны найвялікшай у сьвеце заваёвы рабочай клясы—Кастрычнікавай рэволюцыі, Рэспублікі Саветаў.

У гэтыя дні ТСААвіяхім павінен праверыць методы сваёй працы, праверыць сябе, як галоўнейшую грамадзкую організацыю садзейнічаньня абароне СССР і разьвіцьцю яе паветранага флёту і хэмічнай прамысловасьці.

У гэтыя дні ТСААвіяхім павінен падвоіць свае шэрагі.

Хто не знаходзіцца ў Чырвонай арміі—няхай ідзе ў шэрагі ТСААвіяхэму і заўсёды будзе гатовым да абароны СССР.

Тыдзень абароны павінен зьявіцца толькі пачаткам, першым магутным усільлем у той працы, якую рабочая кляса і ўся краіна з найвялікшай настойлівасьцю, з дня ў дзень, павінны праводзіць для забесьпячэньня абароны СССР, для абароны соцыялістычнага будаўніцтва. **Кожны працоўны савецкай краіны павінен умець уладаць вінтоўкай, павінен ведаць, як абараняцца ад газавай вайны, павінен ведаць, што яму рабіць для ўзмацненьня ваеннай моцы сваёй дзяржавы, як у пэрыод падрыхтоўкі, так і ў пэрыод абароны Савецкай дзяржавы. У гэтай справе кожная ячэйка ТСААвіяхіму павінна быць цэнтрам прыцягненьня ўсіх сіл, якія можна організаваць для абароны Савецкай дзяржавы.**

А. І. Рыкаў.

Зрушылі з мёртвага пункту

(Бабруйск, фанэрны завод)

Ячэйка ТСААвіяхэму існуе ў нас ужо больш паўгода, але практычнай працы не вялося ніякай.

Цяпер мы ўбачылі, што так далей быць не магчыма. На першы пачатак мы ўзяліся за абсталяваньне ціра, потым дасталі кіраўнікоў з сваіх-жа рабочых, якія зьяўляюцца комскладам запасу, і праца пачала рухацца з мёртвага пункту.

Пасьля організацыі ціра і наогул разьвіцьця стралковай справы да нас у ячэйку ўліўся значны лік новых сяброў.

Цяпер мы ўсе абучаемся стральбе. Дрэнна тое, што мала вінтовак,—адна на 70-80 чалавек. Але і гэтая перашкода намі ў хуткім часе будзе выпіхвана.

А. Рагінскі.

Да манэўраў падрыхтаваліся

(Гор. Бабруйск).

Вось ужо 2 месяцы Бабруйская організацыя рыхтуецца да збору манэўраў.

Грунтоўнаю працаю па падрыхтоўцы да збору—была організацыя вайсковай вучобы. На грунце маючыхся матар'ялаў па Бабруйскай гарадзкой організацыі і Бабруйскаму раёну, амаль што ўва ўсіх ячэйках організаваны вайсковыя гурткі, якія стала займаюцца.

Есьць зусім моцныя гурткі, есьць і слабейшыя, але-ж займаюцца ўсе, хто раніцай, хто ўвечары, пад кіраўніцтвам вайсковых таварышоў і дэмобілізаваных чырвонаармейцаў. На манэўры організацыя выйдзе больш-менш організаванай.

Уся падрыхтоўка шчыльна ўвязваецца з нашым міжнародным становішчам. Многа сходаў комсамольцаў і беспартыйнага насельніцтва прысьветлены гэтаму пытаньню. У нас яшчэ няма пэўных лічб, але-ж лік сяброў ТСААвіяхіму значна павялічваецца.

Уся організацыя, гарадзкая і вясковая, разьбіта на аднаведныя падразьдзяленьні (батальлён, рота, ўзвод). У дзень манэўраў кожны прыходзіць і займае сваё месца ў сваёй частцы. Добра працуюць санітарныя гурткі ў горадзе, заканчваюць працу кароткатэрміновыя курсы санітараў на 50 чалавек.

Вучот у нашым мерапрыемстве займае першае месца.

Апошнія нарады сакратароў гораду і вёскі кажуць, што дысцыпліна і жаданьне працаваць у ячэйках значна ўзмацніліся, бо комсамольцы зразумелі, што справа ня толькі ў вайсковай вучобе.

Некалькі слоў аб дапамозе, якая аказваецца комсамолу у гэтай працы. Усе партыйныя, профсаюзныя і савецкія ўстановы ідуць на сустрэч. Вайсковыя часткі робяць усё магчымае: вызначэньне і інструктаваньне кадравага і каманднага складу, пачынаючы ад аддзялённага камандзіра. Дапамога гаспадарчая, растлумачэньне шэрагу пытаньняў і галоўнае, кіраўніцтва гэтымі манэўрамі. Усё гэта —гарантыя іх пасьпяховасьці.

Нам яшчэ невядома, ці страцяць комсамольцы зарплату за гэты час, але-ж комсамольцы паведамлены, што магчыма і страта яе.

Да гэтага дню мы ня мелі ні воднага выпадку адмаўленьня ці скарг у сувязі са стратай зарплаты. Калі прыдаць, да гэтага, што беспартыйнае насельніцтва, асабліва сялянства, ня дрэнна адносіцца да манэўраў, дык можна сказаць, што высунутыя партыяй перад краінай задачы ўсе працоўныя зразумелі. Справы ваенізацыі, абароны заваёў Кастрычніка—у магутных руках.

Комсамол—першы з першых атрадаў у гэтай вызваленай справе.

Я. Ізакаў.

Пасьля працы на заводзе—з вінтоўкаю ў цір

(Шкляны завод „Пролетары", Менск)

Пасьля таго, як наша комсамольская ячэйка начала весьці сапраўдную працу па сувязі з палком Д. П. У.—справе па ваенізацыі быў дадзены належны ход.

Комсамольцы зацікавіліся ёю, прыцягнулі да ўдзелу яшчэ старэйшых рабочых і астатнюю моладзь і праца па ваенізацыі закіпела.

Так быў організованы вайсковы гурток, які зімою прымаў непасрэдны ўдзел у занятках палка. Езьдзілі на стрэльбішча, дзе вучыліся страляць з вінтоўкі, куламёту і г. д.

Дзякуючы гэтаму гуртку ў клюбе заводу быў адчынены вайсковы куток, куды выпісаны вайсковыя газэты, часопісі і кніжкі.

Гурток уцягнуў 25 комсамольцаў у ячэйку ТСААвіяхіму і Чырвонага Крыжу.

Некалькі комсамольцаў вылучаны на інструктарскія курсы, пасьля сканчэньня якіх яны будуць кіраваць справай ваенізацыі ў ячэйцы.

Зд. Ш.

У школе комсамольскіх камандзіраў.

Дом Чырвонай Арміі за гэты час правёў надзвычайна важную працу сярод Менскіх ячэек ТСААвіяхаму. Зараз ён праводзіць курсы малодшых інструктароў, даўшых 16 аддзялёных камандзіраў-кіраўнікоў гурткамі ваенных ведаў і авіяхэмкамандамі.

Курсы разьлічаны на год заняткаў. Програма іх прыблізна гэткая: стралковая справа, тактыка пяхоты, хэмія, абарона, авіяцыя, маскіроўка і г. д.

У маі г. г. было набрана 121 чалавек курсантаў, але па прычынах непасьпяховасьці, ненаведваньня і г. д., на курсах засталося толькі 90 чалавек. Па соцыяльнаму складу курсанты—амаль што ўсе, рабочыя. Комсамольцаў на курсах 70 проц.

Значным недахопам цяперашніх заняткаў зьяўляецца адпускная кампанія і, з гэтай прычыны, слабаватае наведваньне.

Але посьпехамі і вынікамі курсы могуць гардзіцца. Займаюцца яны толькі адзін раз у тыдзень, па нядзелях, і за гэты час кожны курсант навучыўся добра ўладаць і страляць з вінтоўкі, ведае хэмічную справу і г. д. Гэта з праграмы, а з практычных заняткаў—два выхады ў поле, тактыка бою, абарона ўзводу, строй.

Есьць сярод іх і такія, як Палесс, Простак і іншыя, якія ўжо выбіваюць 36-40 вочак з 50 магчымых на адлегласьці 100 метраў.

Дзяўчат на курсах 12 чалавек. Калі на першых занятках яны адчувалі сябе ня зусім добра, дык зараз яны працуюць ня горш чым астатнія курсанты. Дысцыпліна на курсах строгая. За невыкананьне заданьняў даюцца нарады. Усё гэта толькі спрые працы.

Май 1928 году будзе месяцам, калі ДЧА дасьць 90 комсамольскіх камандзіраў-кіраўнікоў гурткамі ваенных ведаў і авіяхэмкаманд.

Каліта.

Да тыдню абароны

Г. Асот

Мы ў адказ на ноты,
Чэмбэрлена ноты,
ладзім і будуем
нашы самалеты.
Ляскае зубамі
з роспачы панове
і рыхтуе сьвету
«падарунак» новы.
Новую пакуту,
новыя хваробы—
гэта мэта—думка
гадаў цьвёрдалобых.
Хочацца саветы
задушыць баронам,
а ў адказ на гэта—
«Тыдзень Абароны».
Кожны комсамолец,
так-жа комсамолка
хай трымаць умеюць
у руках вінтоўкі.
Шчэ ў гэты тыдзень
перад намі так-жа
мэта—прамысловасьць
павялічыць нашу.
Узмацніць таксама
гаспадарку вёскі,—
гэта моц, апора
пролетарскіх войскаў.
І калі ўсе станем
дружна, разам, згодна,
мы ўмоцнім нашу
абароназдольнасьць.
І тады ня змогуць
гады ўсяго сьвету
зьнішчыць нашу волю,
першыя саветы.
Да Комуны пойдзем,
зоры ўсім засьвецяць;
закрасуе радасьць
на цалюткім сьвеце.

У начным паходзе.

Субота.

Сеньня, ходзячы па вуліцах Полацку, комсамольцы насілі ў сабе нейкі сакрэт, тайну, якой нельга было адкрыць ні ў якім выпадку нават свайму сябру, брату, бацьку.

Сеньня кожны з іх атрымаў дырэктыву, баявую дырэктыву ад свайго сакратара:

... «Зьявіся сёньня а палове першай уначы на Сафійскую горку. Абавязкова ня ў белай вопратцы. Аб гэтым нікому ні слова».

Кожны з нецярплівасьцю чакаў тэй хвіліны, калі ён зможа атрымаць разгадку этага незразумелага і пакуль што таемнага заданьня.

Гэтыя хвіліны набліжаліся.

Ноч асела ў глыбокі, прыемна-сакавіты летні змрок...

* * *

Толькі прабіла чвэртку першага, а на Сафійцы ўжо былі дзесяткі комсамольцаў. Праз некалькі хвілін першы баявы ўзвод быў адпраўлены. Намоў... Куды? Гэтага ніхто ня ведаў. Пашлі з баявым, чамусьці таемна-баявым настроем... Пашлі цьвёрда ступаючы, як адзін моцна ставячы ногу...

На Сафійцы ўжо можна было здагадацца, што гэта баявы начны паход комсамольцаў, што гэта гарошына практычнай ваенізацыі, што гэта драбінка агульнага адказу працоўных Чэмбэрлену.

Аб гэтым казала тая організаванасьць, тая сурова-муштраваная насьцярожанасьць, якая на ўсіх панавала, тая тэхніка, якая была ў організацыі паходу. Тут і начальнік штабу ўсіх баявых комсамольскіх атрадаў, тут і камандзір атраду, тут і камандзіры ўзводаў, тут і сьвязісты, - амаль усё тое, што патрабуецца ў арміі. Нават звароты камандзіра да камандзіра—сурова-вайсковыя. Усё па вайсковаму!

* * *

Сорак пяць хвілін першага. Да гэтага часу ўжо было адаслана больш дзесяткаў атрадаў. Кожны з іх ішоў асобна, але накіраваны былі да аднаго месца.

Ціха праходзіць штаб і апошні атрад праз Забалоцьце. Цішыню гэту парушае толькі зычны рух сабакі... Некаторыя жыхары вышлі... глядзяць і не разумеюць.

Ноч. Глыбокая ноч. Зоркі. Месяц. Кусты. Поле. А навакол—вёскі...

Раптам наш апошні атрад стаў лавіць данасімыя ветрам гукі. Гэта нашы. Гэта атрады ўжо зьбіраюцца ў адно месца.

Маленькі адпачынак. Нарада штабу. Іззноў пачуліся ў паўголаса каманды, і атрады падняліся на ногі.

Разьведка прынесла весткі аб тым, што можна ісьці. Крануліся. Уперадзе дазоры. Ішлі ціха.

З боку на ўсходзе ўжо загаралася чырвона-вогненым бляскам неба. Сачыўся дзень. Атрады падыходзілі да вызначанага месца.

На дарозе часам пападаліся грузкія балоты, па якіх праходзіць было вельмі цяжка, але «байцы» на гэта не зважалі. Ішлі вясёлымі, бадзерычі.

Дзяўчаты ад хлапцоў не адставалі ні на крок. Гэтым яны быццам хацелі сказаць, што калі трэба, дык і яны змогуць пайсьці на абарону краіны працоўных.

Усе атрады прышлі на месца і леглі адпачываць. Сьмех, вясёлыя гутаркі, сьпевы.

У хуткім часе была падана каманда:—усім сесьці ў кружок. Пачаўся невялічкі мітынг. Гаварыў спэц-камандзір, гаварыў аб тэхніцы паходу:

«...Дазорныя няўважлівы... Крыху гутарылі... Наогул манэўры прашлі добра.. »

За камандзірам начаў гаварыць сакратар акругкому ЛКСМБ... Не—не сакратар акругкому, а... «камісар» полацкай комсамоліі. У гэты час ён быў сапраўды падобны на камісара: наган, кажанка, камісараўскія боты, шапка, адным словам—камісар.

Гаварыў нямнога, але ў яго прамове было выказана шмат таго:

«...Экзамін на шпаркасьць вытрымалі... У выпадку вайны,—мы знаходзімся на перадавой лініі агня... Мы—пагранічная баявая організацыя. Маючуюся бадзёрасьць, энтузыязм і рэволюцыйны настрой мы замацуем у нашай працы...»

Зычнае «ўра» прымусіла ўздрыгнуць лес... На хвіліну ўсё замёрла.

* * *

Зноў ажывіліся шэрагі. Атрады пачалі выстрайвацца. І з вясёлымі баявымі песьнямі, стройнымі калёнамі крануліся назад—у горад.

І. Волкінд.

Полацак, 26 чэрвеня.

Праз рацыяналізацыю—да соцыялізму!

НЕ ДАДЗІМ ІМПЭРЫЯЛІСТЫМ САРВАЦЬ БУДАЎНІЦТВА СОЦЫЯЛІЗМУ. УЗМАЦНІМ РАБОТУ ПА РАЦЫЯНАЛІЗАЦЫІ ВЫТВОРЧАСЬЦІ, СТРАЖАЙШАЙ ЭКОНОМІІ, ЗЬНІЖЭНЬНЮ ЦЭН.

Комсамольцы ўзварушылі „старыну"

(На цэгляных заводах Беддзяржстрою).

Зараз-жа за горадам пачынаюцца цэгляныя заводы Белдзяржстрою. Праца на цэгляных заводах вядзецца, як вялася 100 год таму назад—па старынцы. Капаецца гліна, наліваецца вадой, фармуецца у цэглы, пасьля чаго паступае ў простую печ, дзе цэглы закаляюцца.

Здаецца тут ніякай рацыяналізацыі правесьці ня можна, але 8 комсамольцаў, якія працуюць на гэтых заводах сабраліся і рашылі, што рацыяналізацыю ўсё-ж такі можна правесьці.

Пачалі з «групкі», дзе месіцца гліна. Вал, які месіць гліну, забіўся к канцу працы глінай і на заўтра, калі зноў мясілі гліну, яна выходзіла дрэнна зьмешанай і цэглы атрымоўваліся нядобрыя.

Комсамольцы заўважылі гэта, сказалі загадчыку і зараз вал штодня перад сканчэньнем працы ачышчаецца. Вынікі ад гэтага вялікія.

Далей, печ, дзе закальваюць цэглы. Яна была «прастужана». У кожнай дзірцы выў вецер і цэглы пасьля такой закалкі выходзілі «хворымі і малакроўнымі».

Комсамольцы тут, як тут. Праз дзень печ была добра аблеплена глінай і забіта дошкамі, каб гліна не развальвалася, як гэта было раней.

Цяпер аб дровах, якімі паляць печы. Яны прывозіліся са складу мокрыя і адразу іх кідалі ў печ.

Печ дрэнна накалялася, на закалку тысячы цэглаў трэба было пускаць палову шуркі дроў, што вельмі дорага абыходзілася заводу.

Па прапанове комсамольцаў, дровы якія прывозяцца са складу, цяпер колюцца і сушацца. Зараз на закалку тысячы цэглаў трэба толькі 1/3 шуркі.

Комсамольцы не адны праводзілі рацыяналізацыю,—яны ўцягвалі ў гэтую працу дарослых рабочых, вывешвалі ў часе перапынку «Ліст прапаноў», куды кожны рабочы мог упісаць свае заўвагі наконт недахопаў у вытворчасьці.

Блакітны.

Комсамолец Палеес—вынаходзіў саманакладку

Трэба дапамагчы маладому вынаходцу

(Менск, 1-я друкарня)

Малады друкар—комсамолец Палеес дадумаўся да таго, **як самому зрабіць саманакладку для плоскай друкарнай машыны.** Гэта саманакладка значна скарачала рабочую сілу, занятую вакол плоскай машыны. Пры выпісцы-ж саманакладкі з-за межаў—яна каштуе **2000-3000 руб.**

Аб сваёй думцы Палеес заявіў у ВСНГ, дзе галоўным інжынэрам быў зроблен плян саманакладкі: з плянам малады вынаходца зьявіўся ў сьлясарную майстарню 1-й друкарні. Але там яму чамусьці **адмовілі у просьбе зрабіць адну пробную саманакладку:** «мудрым» галовам з сьлясарнай майстэрні (на чале з тав. Гурко) не спадабаўся плян, зроблены галоўным інжынэрам ВСНГБ.

Вось ужо 3 месяцы, як цягнецца гэта справа. Ходзіць Палеес штодзённа ў сьлесарню, але ніякіх вынікаў ён нічога не дабіўся. А зрабіць пробную саманакладку па разьлікам маладога вынаходцы, будзе каштаваць усяго **толькі 50 руб.**

Ніхто на гэта не зьвяртае ўвагі. **Ніхто не аказвае дапамогі маладому вынаходцу.**

А Палеес сваю справу хоча давесьці да канца: «**Калі тут не захочуць дапамагчы,—тады я паеду ў Маскву, дзе і зраблю саманакладку**»—кажа ён.

Друкар

Адрамантуйце машыну!

(Менск, завод „Беларусь")

Калісьці ў вытворчай камісіі заводу працаваў **комсамолец Колград.** Ён высунуў пытаньне аб спраўленьні машын у кулірачным аддзяленьні. Дзякуючы таму, што машына ня была ў іспраўнасьці,—разьліўка брагі праводзілася рукамі.

Пасьля прапановы **Колграда** была вылучана камісія дзеля вывучэньня гэтага пытаньня і машына была адрамантавана.

Але зараз машына зноў папсавалася на і адрамантаваньне яе ніхто не зьвяртае ўвагі. Комсамолец

„Мая хата с краю"

(МББ чыг., Менск)

Хлапцы, якія пасьля сканчэньня прафшколы накіроўваюцца на работу ў майстэрні, дэпо і інш., зусім ня ўдзельнічаюць у рацыяналізацыі вытворчасьці. Яны ва ўсім палагаюцца на майстроў.

Вось што сказаў мне адзін рабочы комсамолец С., скончыўшы профшколу:

— «Я не магу быць разумней майстра; хай ён рацыяналізуе».

Блак.

Цяпер ня псуем сярнічкі

(Нова-Барысаў, фабрыка „Чырвоная Бярэзіна")

З ростам актыўнасьці сярод дзяўчат нашай фабрыкі значна ўзрасьлі добрыя адносіны да свайго варштату. Калі мы раней нагледзілі, што некаторыя дзяўчаты (часта і комсамолкі), працуючыя ў пакавальным цэху, замест таго, каб перабраць сьмецьце. (а на падлозе часта раскідана многа добрых сярнічак), яны бяруць яго ды проста трусяць у руках і ламаюць сярнічкі. Многа шкоды прыносілі тады дзяўчаты нашай вытворчасьці.

Цяпер іншае. Дзяўчаты зразумелі пытаньне аб рацыяналізацыі вытворчасьці. На вытворчых нарадах яны даюць свае практычныя прапановы, якія праводзяцца зараз у жыцьцё.

С. Клопаў!

Прэч хуліганства!

(Шклоў, ф-ка „Спартак").

У нас на фабрыцы сярод часткі дарослых рабочых, а таксама і моладзі існуе „прывычка" абліваць адзін другога вадою. Гэта робіцца звычайна ў рабочы час. У выніку здарыўся гэткі выпадкі:

---У раньняшнюю зьмену адзін малады хлапец абліў вадою другога. Той (працуе ён уборшчыкам каля папернай машыны), жадаючы хутчэй высушыць рубашку, стаў прапушчаць яе праз гарачыя (для сушкі паперы) цыліндры, а так як рабочыя былі заняты ў іншым месцы, яны на бачылі, што робіцца і ён быў уцягнут у машыну і цяжка параніў левую руку, і пераламіў два рабры.

Пятро Лабунскі.

Два пляны.

Мал. Д. Моор.

Плян зьнішчэньня і плян будаўніцтва

Першымі

(Віцебск)

Усяго толькі сухое пераліченьне фактаў гаворыць вельмі многа.

Комсамольцы яч. Акрфа (Віцебск) працуючыя ў касе ашчаднасьці, унесьлі прапанову аб завядзеньні дашкі-паказальніку бо часта прыходзячыя сялянс дарэмна блытаюцца па пакоях Акрфа. Па іх-жа ініцыятыве пачалі праводзіцца нарады комсамольцаў-працаўнікоў прыпісных кас ашчаднасьці. Нарады былі прысьвечаны паляпшэньню тэхнічнай працы, каб прыходзячыя грамадзяне менш затрымоўваліся ля касы.

У гэтай-жа ячэйцы комсамольцы, непасрэдна працуючыя ў Акрфа, унесьлі прапанову, каб размежаваць функцыі паміж інспэкцыяй і Аддзелам камунальных прыбыткаў, бо да гэтага часу паміж імі існаваў паралелізм—два аддзелы атрымоўвалі прыбыткі. Гэта прапанова ўжо праведзена ў жыцьцё. У Інспэкцыі Даходных Прыбыткаў зараз пачалі практыкавацца спэцыяльныя тэхнічныя нарады і, між іншым, высунута пытаньне аб бюрократычных адносінах інспактуры да наведнікаў.

У Віцебскім Статбюро комсамолец-старшыня экономкомісіі. На яго ініцыятыве быў утвораны агенд аддзелу санітарнай статыстыкі, дзе да гэтага часу былі непарадкі, і зараз зроблены значныя зьмяненьні. Калі ў статбюро працавала РСІ, ячэйка спэцыяльна вылучыла двох хлапцоў для ўдзелу ў яе працы.

У Страхкасе (Віцебск) таксама, комсамолец-старшыня экономкамісіі ўзьняў пытаньне аб невялічкай перапляніроўцы, якая дала значныя вынікі. Аддзел узіманьня страхкасы, які мае сувязь з наведнікамі, знаходзіўся побач з бухгальтэрыяй, і часта наведнікі замест аддзелу, заходзяць у бухгальтэрыю. Мінулы парадак надта перашкаджаў рабоце. Зараз гэтага ўжо няма. Па яго-ж ініцыятыве экономкамісія размежавала дні аплаты па бальнічным лісткам—дзіцячым і беспрацоўным. Ад гэтага размежаваньня ў страхкасе зараз паменшыліся натоўпы.

А вось ячэйка Віцебскага аддзяленьня сельбанку. Да старшыні сельгаса, таварыства амаль што праз кожныя 2-3 дні прыяжджалі за крэдытамі. Комсамолец, які працуе ў сельбанку, узьняў пытаньне перад РСІ, каб старшыням таварыстваў устанавілі адпаведны час і распарадак. Гэтае мерапрыемства дала магчымасьць зэкономіць вялікія грошы па камандыроўкам.

Комсамольцы, працуючыя ў кафэ «Сальве» (цукерня), высунулі пытаньне аб скарачэньні бухгальтэрыі па некалькі асоб. Гэта прапанова бесхваробна адбілася на рабоце і дала вялікую экономію. Па іх-жа ініцыятыве упрошчаны процэс атрыманьня матар'ялаў для выпіскі кандытэрскіх вырабаў.

Алесь.

Яны ідуць уперадзе.

(Па Аршаншчыне).

Барацьба за рацыяналізацыю ў савецкім апараце найбольш цяжкая.

У савецкіх установах сярод мора бюрократызму і чыноўнічага благадушша, жывую комсамольскую думку, папаўшую сюды, бывае цяжка прынесьці і даказаць яе неабходнасьць.

Але комсамольскія ячэйкі, асобныя комсамольцы добра ўнялі дырэктывы партыі і вось—іх практычныя вырашэньні:

„Фордысты"—рацыяналізатар.

--- Аршанская ячэйка савецкіх працаўнікоў. Народны суд

Суд, дзе барацьба за рацыяналізацыю за хуткае вырашэньне спраў, найбольш важна, бо гэта установа ўвесь час непасрэдна сустракаецца з масамі.

І вось, комсамолец—народны судзьдзя. Ён думаў: **трэба працаваць так, каб самому больш аддацца хутчэйшаму вырашэньню спраў, і каб канцылярскія процэдуры займалі найменшы час.**

Раней бланкі для судоў яму прыходзілася рабіць выключна аднаму, што адрывала яго ад непасрэднай працы і яшчэ больш расходвала грошай. Зараз па яго прапанове гэткія бланкі ўжо нагатоўляе ня сам судзьдзя, а акружныя установы Наркамюсту.

Гэта дало экономіі каля 1000 р. у год.

Дуброўна і Горкі. Райвыканком.

Комсамольцы-працаўнікі РВК раней зусім ня прысутнічалі на нарадах, ці проста кожны дзень спазьняліся. Комсамольскія ячэйкі павялі з гэтым барацьбу, і прымусілі іх працаваць у вытворчых нарадах.

Сувязь з РСІ і комсамольскімі ячэйкамі цяпер значна ўзмацнілася: ёсьць комсамольскі прадстаўнік ад АБ, які назначаны старшынёй па абсьледаваньню прадпрыемстваў. У секцыі РСІ пры Гарсавеце зараз працуе 8 комсамольцаў, а таксама—вылучаны прадстаўнікі ад ячэек.

Праца комсамольскіх ячэек і асобных комсамольцаў у сельсаветах і яго камісіях значна палепшылася. **У Стайкаўскім і Будзкім с.-с., Багушэўскага раёну**, комсамольскія прадстаўнікі фактычна амаль што адны працуюць і кіруюць культасьветкамісіямі.

У Будзнім сельсавеце старшыня-комсамолец наладзіў працу хаты-чытальні, організаваў паказальны вучастак, шашачны гурток, які выдае аккуратна насьценгазэту. **У Абалоцкай ячэйцы, Коханоўскага раёну,** комсамолец-сакратар сельсавету сумесна з ячэйкай і беспартыйнай моладзьдзю у «Дзень лесу» **ачысьціў 38 дзесяцін лесу.**

Рацыяналізацыя апарату, яго паляпшэньне пачынае валадаць комсамольскай думкай.

А. И.

Даволі цярпець!

Мы надта мала травім прагульшчыкаў. Мы надта цярплівы да іх.

Чаму, калі ў гады грамадзянскай вайны комсамолец, альбо беспартыйны рабочы хлапец дэзэртыраваў з фронту, мы ўмелі стварыць вакол яго такую атмосфэру пагарды, што ён ня радка прымушан быў дабраахвотна зьяўляцца назад. Чаму мы не ганьбім дэзэртыраў з фронту працы, з фронту рацыяналізацыі вытворчасьці? Альбо гэты фронт зараз менш важны?

Уся краіна і ўвесь Саюз напружваюць свае сілы, каб выканаць задачы рацыяналізацыі. А асобныя малайцы, асобныя «Міцькі бягунцы» зрываюць гэтую справу, прагульваючы рабочы час, адлыньваючы ад работы.

Як павінны мы да іх адносіцца? Успомнім, што гаварыў Ільліч аб адсталых фабрыках (у артыкуле «Аб характары нашых газэт» 1918 г.):

«Чорная дошка адсталых фабрык, якія пасьля нацыяналізацыі засталіся ўзорам разброду, граві, распаду, хуліганства, тунеядтва, дзе яна? Яе няма! А такія фабрыкі ёсьць. Мы не ўмеем выконваць свой долг, не вядучы вайны супроць гэтых «хавацеляў традыцый капіталізму»... «Ці-ж класавая барацьба у эпоху пераходу ад капіталізму к соцыялізму не зьяўляецца ў тым, каб ахоўваць інтарэсы рабочай класы ад тых груп, пластаў рабочых, якія ўпарта трымаюцца традыцый, прывычак капіталізму і працягваюць глядзець на Савецкі ўрад па ранейшаму: даць «яму» работы паменш і пагорш,—садраць з «яго» грошай пабольш?.. Колькі з іх мы злавілі, колькі выкрылі, колькі іх прыбілі к ганебнаму слупу?».

Быццам учора былі напісаны гэтыя словы. Але сёньня замест цэлых фабрык, мы маем справу з асобнымі групамі і тыпамі «хавацеляў традыцый капіталізму», сярод якіх няма ёсьць моладзі.

«У нас на **лесапільным заводзе № 3** (Віцебск)—піша юнкор Дварсон надта часта бываюць прастоі. Рабочыя, нават комсамольцы, казённа адносяцца да сваёй вытворчасьці: спазьняюцца на работу, часта канчаюць не на 10-15 хвілін раней гудка. Комсамольская ячэйка зусім не звярочвае на гэта ўвагу».

«Чым могуць пахвастацца комсамольцы і маладыя чыгуначнікі **службы цягі Зах. чыгунак** (Менск)?—Сваім удзелам у вытворчасьці? Вось напрыклад, комсамольцы **Адашчык, Шпак і Суравіцкі**,—яны зьяўляюцца самымі прыкладнымі рабочымі. Але могуць комсамольцы службы цягі «пахвастацца» і іншым.—Бярэце сабе хаця-б **комсамольца Холада**, які за сыстэматычныя прагулы быў звольнен з працы на чыгунцы. Ня менш «прыкладным» зьяўляецца і **комсамолец Комар**. Ён за прагулы меў ад адміністрацыі чыгункі выгавар. У хвасьце першых двух цягнуцца і некаторыя **комсамольцы-фабзавучнікі**. «Лепшым» з іх зьяўляецца **Трацэўскі**, які не ў варожых адносінах... з бутэлькай. Часта ён п'яны прыходзіць на працу і лаецца з майстрамі і адміністрацыяй». Аб гэтым піша юнкор Міхась ЗАК.

А на фабрыцы СПАРТАК»?—а у Віцебскім фабзавучу № 3? (глядзі заметкі ніжэй)—там хуліганства на вытворчасьці гэта прывычка. Там прагулы сярод моладзі бяз уважлівых прычын у сярэднім складаюць 90 чалавека-гадзін у месяц.

Як адносімся мы да гэтых прагульшчыкаў? Ці вядзем мы з імі вайну? Ці травім, ці ловім, ці выкрываем мы іх, ці прыбіваем да ганебнага слупу.

Да, але слаба! Да, але не паўсюды! Да, але не ўсе!

«Хавацелям традыцый капіталізму» мы падаем руку, з дэзэртырамі і «Міцькамі-бягунцамі» размаўляем, сядзім за адным сталом. Мы не стварылі яшчэ навакол іх такой атмосфэры абмежаванасьці, адзіноцтва, калі-б яны адчувалі ўгрызеньне совесьці.

Добра зрабіла ячэйка МББ чыгункі станцыі Віцебск, выстаўляючы сьпісы прагульшчыкаў вялікімі літарамі ў сваёй насьценгазэце. Гэты вопыт трэ' было скарыстаць і іншым ячэйкам.

У гэтыя дні, насычаныя ваеннай небясьпекай, у асяродку рабочай моладзі не павінна мець месца разгультайства, расхлябанасьць, нядбайныя адносіны да свайго варштату. Кожны комсамолец, кожны малады рабочы павінен ведаць, што кожны прапушчаны дзень зьяўляецца падарункам нашаму ворагу. Узмацненьнем вытворчай дысцыпліны, сваімі сьвядомымі адносінамі да вытворчасьці дапаможам партыі паскорыць справу соцыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне!

С. К.

Прагульшчыкаў у насьценгазэту

Комсамольцы фабзавуча № 3! Скарыстайце гэты вопыт!

(Віцебск)

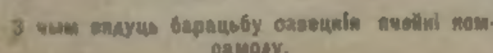
Сярод комсамольцаў ячэйкі МББ чыгункі станцыі Віцебск ёсьць многа прагульшчыкаў. Бюро цэх'ячэйкі разабрала гэтае пытаньне на сходзе ячэйкі і пастанавіла:

— **Вялікімі літарамі выставім гэтых прагульшчыкаў у мясцовай насьценгазэце. Хай бачаць усе! У выніку прагулы зьнішчыліся.**

Зусім іншы малюнак мецца ў ячэйцы школы фабзавуча № 3. Там **прагулы бяз уважлівых прычын у сярэднім складаюць 90 чалавека-гадзін у месяц.** Бюро цэх'ячэйкі зусім не зьвяртае увагі на гэтае зьявішча.

Ячэйка фабзавучу, пасьледуй прыкладу ячэйкі МББ чыгункі!

М.

З чым вядуць барацьбу савецкія ячэйкі комсамолу.

Беларусь лапцюжная становіцца культурнай краінай

Сьмела, бадзёра, аддана ўдзельнічаюць комсамольцы ў гаспадарчым будаўніцтве вёскі

Малады селянін! Ангельскія капіталістыя хочуць зьвярнуць у нашай краіне стары рабскі лад. Яны хочуць зьвярнуць зямлю панам. Падымай сваю гаспадарку і рыхтуйся з аружжам да абароны краіны.

Балота будзе полем.

(Вёска Бардзілоўка, Самахвалаўскага раёну, Менскай акругі)

Організавалася ў нас у 1925 годзе меліорацыйнае таварыства. Але праца яго была вельмі слабай. Тады моладзь узялася за гэту працу.

Акруга дапамагло ў нашай справе, дало нам 1200 рублёў крэдыту, прыслала неабходныя інструманты, і мы пры іх дапамозе **асушылі 12 дзесяцін балота.**

500 пудоў штучнага ўгнаеньня пайшло на балота, пасьля таго засеялі яго вікай і канюшынай.

Балота хутка стане квяцістым полем.

А. Івановіч.

На шляхох к лепшаму...

(С.-г. арцель „Комсамольская воля", Кляніцкі с/с, Смалявіцкі раён)

У шырокіх жаўтавата-зялёных палёх прыгожым навалкам раскінуўся б. маёнтак Пацічова. Мала што захавалася ад спаўўшчыны, але будынкі сякія-такія засталіся, ды вялікі яблынавы сад, уцалеўшы толькі нейкім цудам.

Рынулі сокі з Пацічова ўсе каму трэба было і каму ня трэба. Але ўвесну справа перамянілася, калі ў студзені м-цы гэтага году **ў Пацічове з'організавалася арцель з комсамольцаў...** Няпрыветна іх сустрэлі былыя гаспадары будынкаў і зямлі. **Кожны крок працы комсамольцаў быў асьмеяны, абкіданы недавер'ем, ледзь ня злосьцю.**

У чорнай, вусім цёмнай і пачарбетай кухні маёнтку прыстроіліся хлапцы, абклеілі куточак, што ля вакна, газэтамі, плякатамі, паставілі ложак, адгарадзіліся шафай—і пачалі жыць...

А жыцьцё—справа цяжкая, упартая, і без капейкі грошай—далёка не заедзеш, асабліва на такой разбуранай гаспадарцы, як Пацічоўская.

І вось, дзякуючы вельмі значнай дапамозе з боку ЦБ ЛКСМБ—арцель атрымоўвае ад Белсельбанку з сум крэдытаваньня беднаты,—**крэдыт на 6 гадоў, у суме 1000 руб.**

Атрымаўшы гэтыя грошы, арцель купіла: **каня, калёсы, збрую, сячкарню, пружыновую барану, барану „зіг-заг", паляю «Планет» і іншыя неабходныя рэчы.**

Цяпер у арцелі маецца жывёлы: **2 коняй, 1 карова і 5 цялят.**

Гэтага, зразумела, мала і арцель выпісвае з племхозу Пухавічы: 2 каровы і некалькі сьвіней.

Акрамя ўсяго гэтага закуплена, але яшчэ ня прывезена **малатарня і арфа.**

Гаспадарка арцелі адразу-ж стала **на жывёлагадоўлю,** і таму самае большае месца ў гаспадарцы займае кармовае пытаньне. Засеяна 0,25 дз. коранеплодаў, 0,5 дз. бульбы, 0,75 дз. вікі, 1 дз. канюшыны і 0,5 дз. сэрадэлі.

Арцель мае 10 дзесяцін зямлі і сад—250 дрэў яблынь і груш. Сад ледзь ня згінуў, дзякуючы дрэннаму яго дагляду раней.

Севазварот у арцелі 5—польны. Вялікага севазвароту ня можна было зрабіць з прычыны недахопу цахаці.

Вельмі балюча стаіць справа з недастачай гною, які так патрэбен для папару і саду. Гэта пытаньне арцель думае (і ўжо робіць) вырашыць з дапамогай жывёлы, а гэтак сама закладкаю **кампостных куч.**

Перад арцельлю стаіць задача пашырыць плошчу пахаты за лік 5 дзесяцін балотнага вучастку, які ў гэтым годзе пачынае **мэліорыравацца.** Маліорацыю можна было ўжо пачынаць, але зенадзел не прысылае маліоратара.

Дрэннавата абстаіць справа з крэдытам. **Смалявіцкае крэдытнае т-ва „Дапамога сялянину",** праз якое Белсельбанк выдаў арцелі грошы, **затрымала 330 руб. і на гэтыя грошы навязвае залежалы тавар і малатарню, а гэткую малатарню можна набыць за 200-210 руб., а на рэшту грошай купіць карову і арфу.**

Склад арцелі—3 хлопцы, рэшта—2 члены яшчэ ня прыехалі за адсутнасьцю для іх памяшканьня і работы, бо арцель ужо ўпарадкавалася і ўселялася, назат **раной, як суседзі-сяляне.** Уся работа выконваецца гэтымі трыма хлапцамі-комсамольцамі.

Забівае ўсю энэргію да працы—гэта, як ужо гаварылася вышэй, **дрэннае памяшканьне, як для сябе, так і для жывёлы. Жывуць хлопцы ў цёмным, сырым антысанітарным пакоі, у якім ня жылі людзі больш ужо, як 10 гадоў. Жывёла стаіць у сырабойні, дзе скрозь шчыліны сьвішча вецер.**

У доме-ж і да гэтага часу жывуць 4 **варожыя ідэям колектывізму сем'і;** яны пакасьцяць на кожным кроку, як, напрыклад, пушчаюць сваю жывёлу на сенажаць і насевы арцелі. Нарсуд 14-га вучастку разьбіраў справу аб высяленьні іх з гэтага дому і чамусьці **даў адсрочку яшчэ на 2 з пал. месяцы,** гэта значыць—да 15 жніўня. Гэта дрэнна тым, што к таму тэрміну яны зьбяруць усё з поля, складуць яго ў арцельнае гумно, і з высяленьнем будзе цяжка.

Ня гледзячы на ўсе гэтыя перашкоды, арцель працуе на славу і ўжо, прымусіла паважаць сябе, як добрых гаспадароў,—**сьціхлі насьмешкі і розныя недарэчныя чуткі...**

Арцель мае сваю **бібліотэку, у сьвятошнія дні памяшканьне іх напаўняе моладзь вёскі,—бяруць кнігі, уступаюць у комсамол...**

Цяпер ячэйка налічвае каля 10 чалавек, з іх—2 дзяўчыны. У гутарцы з маладым хлапцом, старшынёй арцелі т. **Чыкуном,** ён сказаў: **„Мы ня ныем і будзем змагацца на гаспадарчым фронце да поўнай пабеды, якая прыдзе не сама!"**

Трэба верыць, бо падставы ёсьць.

М. Нікановіч.

„Агульнае па зьместу, асабістае па форме".

(Слуцкая раённая організацыя ЛКСМБ).

Слуцкая раённая організацыя ўзялася за прасоўваньне ў шэрагі комсамольцаў ведаў як тэарэтычнага, так і практычнага характару аб тым, як увязаць **агульныя задачы савецкай улады з работай кожнага комсамольца** ў сваёй гаспадарцы.

Праведзены трохдзённыя курсы сакратароў ячэек, на якіх прапрацавана пытаньне гаспадарчага будаўніцтва, і водгукі курсантаў кажуць аб тым, што **міруючы актыў ячэек поўнасьцю ўразумеў гэтую цяжкую задачу сёньняшняга дню.**

Організацыя мае ў гаспадарчай працы значныя дасягненьні.

— **Казловецкая** ячэйка абгаварыла на сходзе ячэйкі пытаньне аб **організацыі малочнай арцелі.** Вяскоўцы вельмі прыхільна адгукнуліся на такую справу і зараз арцель афармляецца. Хутка прыступіць да працы.

— Два комсамольцы **Бокшыцкай** ячэйкі перайшлі на кармленьне жывёлы на нормах, дзякуючы чаму павялічылі удой на 7 фунтаў.

Шмат комсамольцаў Бокшыцкай і другіх ячэек **закладаюць паказальныя вучасткі** на сваіх агародах.

Адпачасова РБ ЛКСМБ праводзіць **конкурс на найлепшы сельска-гаспадарчы гурток у раёне.** Конкурс распачаўся 1-га мая і будзе цягнуцца па 15-е кастрычніка.

Па ўсёй організацыі праводзіцца зараз **месячнік па коопэрыраваньню комсамольцаў.** Комсамольцы-бедзякі будуць коопэрыраваны за лік фонду. Лёзунг месячніка—**усе комсамольцы—пайшчыкі коопэрацыі!**—ячэйкі выконваюць поўнасьцю.

М. Торык.

Нічога няма немагчымага

(Барбароўская ячэйка ЛКСМБ, Бабруйскага раёну)

Вельмі спакойныя хлопцы комсамольцы **Барбароўскай** ячэйкі. **Мала** крычаць, але затое **шмат робяць.** І дасягненьнямі іх працы ганарыцца зараз ня толькі ячэйка, а і райкамол...

— Далёка было хадзіць дзецям барбароўскіх сялян у школу. Комсамольская ячэйка абгаварыла гэта пытаньне, паставіла задачу **пабудоўкі новай школы.**

Нямала пахадзілі комсамольцы па ўстановах, пакуль, урэшце, атрымалі дазвол. Два гады будавалі, падвозілі лес, камні, цэглу, пясок; некаторыя сяляне і нявытрыманыя комсамольцы бедавалі: **навошта такую бяду ўзялі на сваю галаву?**

Ня гледзячы на гэта, комсамольцы разам з настаўнікам **першымі выходзілі на працу,** гледзячы на іх — выходзілі працягваць распачатую працу і іншыя сяляне.

У выніку, каля вёскі прыперышыся да лесу стаіць вялізарны прыгожы будынак, дзе гартуецца новая зьмена.

Цяпер ячэйка сумесна з насельніцтвам прыступіла да пабудовы **грамадзкай лазьні,** а якой раней ніхто ня меў нават і ўяўленьня.

У мінулым годзе на сельска-гаспадарчай выстаўцы комсамольцы ячэйкі атрымалі прэмію—**10 руб.** за коранеплоды і травасеяньне, якія **аддалі на разьвіцьцё мясцовай сельска-гаспадарчай коопэрацыі.**

З надыходам пасеўнай кампаніі, ячэйкай быў выклікан райагрономам для правядзеньня гутарак на сельска-гаспадарчыя тэмы.

Цяпер назіраецца і ў комсамольцаў і ў беспартыйных сялян значнае пашырэньне агароднай плошчы з мэтай **засеву кармовых буракоў, турнэпсу, капусты і г. д.**

Па ініцыятыве ячэйкі **організаван збыт малака** ў бліжэйшы саўхоз. У гэтым-жа саўхозе вёскай, **куплен бык-вытворца.** Комсамольцы працуючы ў саўхозе на падзёншчыне, **зарабілі грошы, якія і аддалі ў задатак за быка.** Цяпер іх насельніцтва выплачвае.

Вялікай перашкодай у пашырэньні карысных мерапрыемстваў і культурнай апрацоўкі зямлі зьяўляецца **праэпалосіца. Зьнішчыць яе—чарговая баявая задача Барбароўскай ячэйкі.**

ПАТА ПЕНКА.

Справы і дні Задубскай ячэйкі.

Задубская ячэйка ЛКСМБ, Кармянскага раёну, Магілеўскай акругі, прэміраваная на акруговым конкурсе вясковых ячэек першай прэміяй, здолела практычна знайсьці спосабы ўвязкі асабістай зацікаўленасьці комсамольцаў у палепшаньні сваёй гаспадаркі з агульнымі задачамі соцыялістычнага будаўніцтва. Каб даць організацыі і ячэйкам нашага саюзу малюнак, як практычна можна вырашаць гэту цяжкую задачу дню, рэдакцыя „Чырвонай Зьмены" зрабіла агляд працы прэміраванай ячэйкі. Друкуемы матар'ял агляду павінен зьявіцца ўзорам—як трэба працаваць комсамольскім ячэйкам у вёсцы.

Як скарыстаць машыны?

У Задуб'і ёсьць некалькі досыць каштоўных сельска-гаспадарчых машын.

На акруговым конкурсе вясковых ячэек задубскія комсамольцы атрымалі **малатарню з конным прыводам.**

У мінулым годзе, на сельска-гаспадарчай выстаўцы у «дзень ураджаю» тры комсамольскія гаспадаркі атрымалі **пружынную барану і парны плуг.**

Гады паўтара таму назад, задубскія пасёлкі за **пераход на шматпольле і ўвядзеньне правільнага севазвароту атрымалі радавую сеялку.** Таксама закуплена ячэйкай **варха.**

Усе гэтыя машыны знаходзяцца зараз на пасёлку «Ільліч» пад наглядам пажылога селяніна, вялікага актывістага і прыхільніка да комсамольскай ячэйкі Кільчэўскага **Кузьмы.** Машыны скарыстоўваюцца сялянамі, але, прызнацца, не рацыянальна.

У гэтым годзе ячэйка думае скарыстаць машыны наступным чынам:

— Падрыхтаваць з ліку сваіх комсамольцаў **добрага машыністага** і даручыць яму нагледзець за працаю машын. Напрыклад, увосень усе сяляне захочуць малаціць збожжа на «ячэйковай» малатарні,—машыніст будзе кіраваць працай малатарні і ведаць прыбыткамі ад гэтай работы.

Ячэйку прымушаюць пайсьці на такую «камэрцыйную здзелку» жаданьні **здабыць сродкі на аплату падводы, якая езьдзіла у Магілеў па машыны, пашырыць культурна-масавую працу і набыць неабходныя рэчы для ўтварэньня з зімы гуртку кройкі і шыцьця.**

Яшчэ з мінулага году ячэйка думае організаваць машыннае таварыства, у якое колектыўна ўступаюць усе комсамольцы, уносячы ў выглядзе **паю** ўсе свае сельска-гаспадарчыя машыны.

Карманскі райком партыі стаіць на пункце погляду **організацыі машыннага таварыства у гэтым годзе.** Да гэтай думкі далучаецца і РК ЛКСМБ. У зьвязку з гэтым пытаньне—як скарыстаць машыны?—стаіць прад ячэйкай, як самае нахварэўшае.

Гатовы на барацьбу з пажарамі!

Гады два таму назад у Задуб'і была не пажарная дружына, а адно сьмяхоцьце: **бочкі пабітыя, машыны паламаныя і людзей ня было, якія-б наглядалі за аховаю вёсак ад „чырвонага пеўня».**

Ячэйка ўзялася і гэту справу наладзіла.

Сенажаць, якая належала пажарнай дружыне, была здадзена ў арэнду за 42 рублі. За атрыманыя ад арэнды грошы набылі **5 бочак на калёсах і некаторыя часткі да машын.** З дапамогаю беспартыйнай моладзі і шляхам пастаноўкі пытаньня аб умацненьні аховы ад пажараў на агульных сходах сялян, **былі** адшуканы старыя багры, тапары і віл кі.

Створана працаздольная пажарная дружына з 32 чалавек. Большасьць з іх—комсамольцы.

Цяпер кожную ноч два чалавекі з пажарнай дружыны вартуюць Задуб'е, каб папярэдзіць напад на сялянскую маемасьць «чырвонага пеўня», а ў пажарным хляве—у поўнай спраўнасьці стаяць машыны і бочкі з вадою.

На грамадзкім фронце

Апрача самага актыўнага ўдзелу ва ўсіх пералічаных намі мерапрыемствах Задубскай ячэйкі, комсамольцы прыкладна працуюць і ў сельсавеце.—Склад Задубскага сельсавету на 50 процантаў—комсамольскі. Старшыня—кандыдат партыі, комсамолец, сакратар сельсавету—ён-жа сакратар комсамольскай ячэйкі. Дзякуючы такой колькасьці комсамольцаў у сельсавеце, **ячэйка высунула прад прэзыдыумам і пленумам сельсавету наступныя практычныя пытаньні і прапановы:**

Два разы ставілася на пленуме сельсавету пытаньне аб **намячэньні практычных мерапрыемстваў у справе палепшаньня сельскай гаспадаркі:**

Разглядалася пытаньне аб організацыі сельска-гаспадарчага таварыства: аб школе для малапісьменных (якая была ўтворана); сельска-гаспадарчыя курсы; пажарная дружына; адбудаваньне клюбу (сельсавет адшукаў сродкі і зараз клюб рамантуецца) і яшчэ шэраг іншых пытаньняў.

Кожнае пытаньне, раней чым высунуць яго прад сельсаветам, **усебакова абгаварвалася ячэйкай, што спрыяла практычнаму разьвязаньню іх у жыцьцё.**

Ячэйка—абарона беднаты

У Задуб'і партыйнай ячэйкі яшчэ няма, а з гэтай прычыны комсамольскай ячэйцы прышлося ўзяць на сябе ўсю працу з беднатою.

На сходах беднаты ячэйка высунула пытаньні аб **льготах беднаце пры страхаваньні і аб разьмеркаваньні леса-матар'ялу.**

Беднейшае сялянства глядзіць на комсамольскую ячэйку, як на **сваю абарону.** Гэта можа пацьвердзіць і заява, пададзеная у ячэйку беднатою:

У Задубскую яч. ЛКСМБ ад граждан д. Задуб'я, бедняцкага сялянства

Заяўленьне

Просім ячэйку ЛКСМБ разглядзець зямельны дзела перашедшых на землеўстройства, як Навіцкі і другія. Дзяржаўная зямля урочышча Загрэбіля і запасная зямля каля саду, перадавая камісіі не разглядаецца.

Просім ячэйку аб ускарэньні дзейнічаньня камісіі потому што бедняцкі народ чакае скарэйшай весеньняй запашкі.

Прасіцелі **А. Купрэеў, Д. Савіцкі і др.**

За няграматна напісанай заявы нельга бачыць п р о с ь б ы беднякоў-сялян. Але ячэйка дагадалася, што рэч ідзе пра **Навіцкага А.,** які з самага 1921 году карыстаўся двума надзеламі (на пасёлку і ў вёсцы), а беднята пагладала на яго, ды пальчыкі аблізвала. Складзеная камісія па гэтаму пытаньню чамусьці адцягвала яго разьвязаньне.

І толькі ячэйка праз зямельны аддзел РВК дабілася свайго—**адабрала лішнюю зямлю ад Навіцкага, перадала ее беднаце, разьмеркавала запасны фонд.**

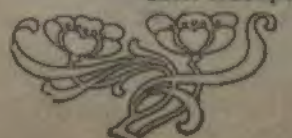
На дапамогу замежным рэволюцыянэрам

У сельсавеце існуюць 2 ячэйкі МОПР'у, **у Задуб'і і Пятровічах.** Організаваліся яны выключна па ініцыятыве комсамольцаў. Цяпер у ячэйках налічваецца 70 мопраўцаў.

З посьпехам праведзена кампанія дапамогі сялянам Заходняй Беларусі (сабрана больш 20 рублёў). Сакратары ячэек—комсамольцы.

У сяброў МОПР'у—вялікае жаданьне працаваць. І вопыт Пятровіцкай ячэйкі (дзе усе сябры нагружаны працай) паказаў, што **скарыстаньне гэтага жаданьня**—найлепшы сродак для ажыўленьня мопраўскай працы.

Зьм. Паваротны.

У кіпцюрох белага арла.

(Нарыс аб жыцьці ў Беластоцкай турме).

Беласток...

Калі ідзеш па Валкавіцка-Баранавіцкаму шосе, прыкмячаеш ужо абрысы вялікага чатырохпавярховага з белых цаглаў будынку, абнесенага белай двухсажэннай цаглянай мурай.

Па кутках сьцяны раскінуты чатыры вежы, падобныя на сядзібы старажытных лясных жыхароў.

І зьвідтуль вартавыя, якія прагульваюцца ў гэтай вежы, здаюцца якімсьці маленькім „ігрушачным"... Ноччу жудасную цішыню турэмнага двара прарэзваюць глухія перагукваньні вартавых.

У сапраўдно хвара, шчыльна ўдавіўшыся ў зямлю, села турма... Вялізная яна... Мае 25 агульных камераў і 75 адзіночак.

Шмат, шмат людзей ужо перабывала тут... Шмат розных думак передумвалася імі.

Але вось ноч ужо праходзіць...

Раніца заглянула ў маленькія кратаныя вокны турмы...

— Уставай,—разбуджаюць адзін другога.

— Глянь!.. Сонца з усходу ідзе...

* * *

4 з пал. гадзіны раніцы... Па чарзе маўклівыя камэры пачынаюць ажыўляцца.

Шчоўкаюць затворамі, замкамі, і людзі з бледнымі заспанымі і сумнымі тварамі выходзяць з камэраў.

Ідуць умывацца... Праўка... Потым сьнеданьне, якое складаецца з палонага жыта альбо ячменя без цукру і фунт чорнага хлеба які выдаецца на цэлы дзень.

Пасьля сьнеданьня—прагулка. На прагулку ня выпускаюцца ўсе камэры разам, а па адной, часам па дзьве.

Палітычных трымаюць асобна ад крымінальных. Апошніх асьцерагаюць ад агітацыі з боку палітычных.

Пасьля працітанай дымам камы, жадна глытаюць чыстую вуліцую паветру... Бо часы бягуць... і хутка ўсе зноў у камэры.

„Ціш"... У гэты час нельга громка размаўляць, пець... „Палітычныя" пішуць і чытаюць кнігі, якія прашлі праз добрую цэнзуру...

Нецярпімы пюрэмны рэжым, калі за кожным крокам сочаць, робіць чалавека злым... Толькі вялікай радасьцю запаўняюцца сэрцы гэтых людзей, калі прыходзіць ліст ці дапамога МОПР'у.. Зьняволеныя ўсё прысланае дзеляць паміж сабой...

— „Не бядуй браткі!... Аб нас не запамяталі..."

У такі дзень усе вясёлымі робяцца...

Сувязі паміж камэрамі няма...

Часта яна устанаўліваецца нелегальным шляхам. І калі ноч наступае, можна пачуць нейкія таемныя гукі—перагукваньні... Калі хто разумее гэтыя гукі, ён пачуе ўсхваляваныя, хуткія размовы аб родным... Сяброўскія гутаркі...

* * *

У 12 гадзін абед... Літр супу з ячменкай крупы, без мяса... Часта брудны, ён выклікае абурэньне зьняволеных.

У 7 гадзін праверка... І зноў вячэрняя „ціш".

8 гадзін... Усе сьпяць... Усё пагружаецца ў сон... Цішыня часта парушаецца бегаючымі па калідору пацукамі...

* * *

Так бягуць дні... Аднолькавыя... аднастойныя...

Ноч... Але, што-ж такое? Сёньня нешта ня сьпіцца зьняволеным...

Адносіны да іх сталі нецярпімы... Дрэнна кормяць...

Злымі, сумнымі, але рашучымі былі сёньня іх твары...

І вось, калі ноч поўнасьцю ўступіла ў свае правы і месяц сваім наіўным тварам глянуў у кратаныя вокны, па камэрам пачалі раздавацца перастукваньні... Ітаемныя гукі...

Плян складзен... Актыўна йшло абгаварэньне пляну дзеяньняў... Умовіліся...

Заўтра пяём Інтэрнацыянал пачнецца галадоўка...

Заўтра а 5-ай гадзіне ўся турма заспявае адну песьню, якая заклікае да перамог, да бояк з капіталам...

Усім перададзена... Кожны добра запамятаў...

А па двары, у вежах вартавыя ў гэтую ноч глуха перагукваліся адзін з другім...

Яны яшчэ ні аб чым не падазравалі...

Камэра № 13.

(Комсамольцы ў Менскай турме)

Пусты тротуар перад Сярпухоўскай 5, далёка яго абыходзяць падарожнікі—там «дэфэнзыва».

Прывялі мяне туды. Паставілі тварам да сьценкі—«стой» і не паварачвайся. А тут убачыў сваіх: Бамні, Кайліна, хочацца нагутарыцца з імі; праведаць, як усё гэта здарылася, а нельга. Салдат ашчаціўся «багнатам» і злосна пакрыквае.

Прайшла гадзіна.

Адзін прыстаўлены да нас салдат аказаўся не з раўнівых абаронцаў «айчыны». Як толькі афіцэр выходзіў, мы ўсе зьбіваліся ў кучу і пачыналі размаўляць, распытваць адзін у другога. Але не на доўга, страмгаў кідаліся мы на месцы, пачуўшы шагі афіцэра.

Прыходзілі лошчаныя афіцэры,—бліскучыя боты, манеклі, разглядвалі нас, насьміхаліся...

Вечарам прышоў сам «шэф». Абышоў усіх, пытаў імёны, прозьвішчы. І пасыпалася самая адборная лаянка.

* * *

Убягае жандар, выклікае:
— Хто тут Мядзьведзеў?
— Ніхто не адзываецца.
Праз паўгадзіны зноў.
— Мядзьведзеў, выходзь!
І так некальні раз.
— Тваё прозьвішча як?
— Олікер.
— Пойдзем.

Увялі ў вялікі пакой. Падвялі да стоіку і вытнулі кулакамі па твару. А ў пакоі напевкі, афіцэры глядзяць, пасьмейваюцца.

Скрозь пялёнку я адчуў, што абвясьцілі адпачынак на 15 хвілін.

А для таго, каб «адпачнуць», увялі у «габінэт», маленькі, брудны, уборная—дзе ні стаць, ні сесьці.

Прывялі да «самага» Красуцкага. Тут ужо зусім іншае.

Шэф пачаў па «добраму».

— Ты-ж яшчэ зусім маленькі... ня бойся прызнацца... нам усё вядома... мы цябе да хаты...

Маўчу.

Шэф «дзейнічае» так, каб не засталося сьлядоў ад удараў. Наском лакіраванага боту б'е па касьці нагі. Б'е на працягу паўгадзіны.

Маўчу,

— Вазьмеце яго ў «габінэт».

Праз 15 хвілін загад.—„Выходзь палуднаваць"!

Але замест палудня—выкручваюць рукі, сьціскаюць галаву рэмнем...

— У апошні раз абдумай.

Парашыў «змайстраваць» паказаньне.

— Беспрацоўны, служачы, меў патрэбу ў заработку... прапанавалі раскідаць праклямацыі... за грошы... я згадзіўся.

— А хто табе праклямацыі даваў.

— Хто яшчэ раскідваў?

Блытаўся ў адказах, але не выдаю.

Пытаньні падмацоўваюцца ўдарамі ў твар, у галаву. Толькі праз дзьве гадзіны адпускаюць. Аказваецца, у гэты час дапрашвалі Кайліна, Бамні і іншых.

Ноччу павялі нас у турму.

* * *

Прывялі нас у «Карантын» (часовая камэра), адкуль разьмяшчалі. Камэра з удушлівым пахам загружаных цел. На вакны і 30 нар там зьмяшчалася 86 чалавек. Уночы спалі мы—6 чалавек упапярок двух ложкаў. Падлога пад нарамі была ўслана людзьмі, і крочылі па целах.

У «Карантыне» ўлада, у залежнасьці ад большасьці камэры, то пераходзіла ва ўладаньне крымінальных, то пападала ў рукі палітычных.

Калі нас прывялі, улада была ў крымінальных. Пагэтаму нам і прышлося адыграць некалькі «гульняў», якія скончыліся для нас няўдала.

Рабілася гэта не з непавіджаньнем да «палітычных», нікольні, наадварот, «палітычныя» карысталіся любоўю.

Але пад канец мы так асвойчыліся, што набылі нават некаторы аўторытэт. «Падаяньне» (турэмны выраз—пасылка лістоў з гораду) мы падзялілі з крымінальнымі.

* * *

Прывялі да нас правакатара, Яшку Розэнштайна.

Але яго пазналі.

Ноччу крымінальнікі паладзілі „валасыпэд". Заклалі паперку паміж пальцамі ног і падпалілі. Ён праснуўся і ад болі стаў адважна падымаць ногі, быццам езьдзіць на валасыпэдзе.

Раніцай ня стрымаў сябе Левін (з саюзу мэталістых) і вытнуў яму па фізыі...

Даяжурны надзорца зараз-жа пад моцны сьмех выпусьціў яго.

* * *

Нас разьмясьцілі па камэрам.

* * *

Набліжалася першае мая.

Сталі згаварвацца камэры, як правесьці сьвята. Праз цырульніка (хадзіў па ўсіх камэрах) перадалі пісульку наверх.

Парашылі ўзяць чырвонае ў пятлічкі. Рыхтавалі хор. Умовіліся, што напярэдадні першага мая ўвечары расьпяваць па ўсіх камэрах Інтэрнацыянал і рэволюцыйныя песьні.

Цэлы месяц рыхтаваліся. І напярэдадні сьвята ва ўсіх вокнах запалілі сьвечкі. Зацягнулі «паўстань, праклятцем катаваны».

На шпацыр мы вышлі з банцікамі, але «грамафон» (надзорца, які сачыў за шпацырам) стаў іх зрываць.

* * *

Пашлі аднолькавыя дні. Хіба часам яны ўбіраліся вобыскам ці якой небудзь надлеўшай турэмнай «гульнёй».

Напісалі ў «Роботнік» і «Арбайтэр Цайтунг» ліст аб пабоішчах. У выніку прыехала вялікая камісія з сойму, усё агледзела і толькі.

ОЛІНЕР.

САЮЗНЫЯ НАВІНЫ

Экскурсія ў Кіеў

Мазырскі АБ ЛКСМБ у першую палову ліпеня праводзіць экскурсыю на лодках у г. Кіеў. На экскурсыю паедзе усяго 12 чалавек. Комсамольскаму клюбу «КІМ» у г. Мазыры, прапанавана падрыхтаваць платны спэктакль на карысьць экскурсыі.

Піонэры ў лягеры.

У гэтым годзе 60-70 проц. Менскай піонэр-організацыі выходзіць у лягеры. Ужо пашло больш 20 атрадаў.

Для лягераў падабраны лепшыя мясцовасьці ў Менскай акрузе, як Прылукі, Новы Двор, Севніца і інш.

Піонэры да тыдню абароны.

Менскія піонэры распачалі ўзмацнёную падрыхтоўку да тыдню абароны. У тыдзень абароны Менская піонэр-організацыя будзе зьбіраць грошы на крыло аэраплянy імя Менскага Гарсавету.

Піонэрская Інтэрнацыянальная капейка

Да 15 ліпеня кожны піонэр Савецкага Саюзу ўносіць інтэрнацыянальную капейку на карысьць замежных піонэраў.

Можна падумаць—што зробіш з капейкі? Калі кожны піонэр унясе адну капейку, то атрымаецца ня мала грошай. Напрыклад, у нас, у Беларусі, калі 80.000 піонэраў унясуць па капейцы, будзе разам 800 рублёў.

Для чаго-ж зьбіраецца інтэрнацыянальная капейка? Мы ведаем, што напрыклад ленінградзкія піонэры на свае сродкі запрасілі піонэраў Нямеччыны.

Піонэры замежных краін пагладзяць, як працуюць нашы піонэры і прыехаўшы, раскажуць аб усім, што бачылі ў нас, перададуць вопыт нашае працы.

Дзеля таго, каб прыехала дэлегацыя трэба нашым піонэрам правесьці работу па збору сродкаў, запрасіць да сябе дэлегацыю.

За межамі піонэрскія организацыі маладыя, ім цяжка весьці сваю работу сярод астатніх дзяцей. У гэтай рабоце ім мала хто дапамагае. Наш абавязак дапамагчы замежным піонэрам у іх цяжкай рабоце.

На сабраныя сродкі нашымі піонэрамі, там, за межамі, будуць выдавацца піонэрскім организацыям газэты, склікацца нарады кіраўнікоў сярод піонэраў, праводзіцца курсы па падрыхтоўцы праваўнікоў і г. д.

К 15 ліпеня з капеек будуць сабраны сотні рублёў у карысьць замежных піонэраў.

Наравісты прыказчык з Петрыкаўскага коопэратыву.

Петрыкаўскі коопэратыў, як і ўсякі коопэратыў.

Звычайна—шыльда, стойка, прэйс-куранты і ўсё іншае.

І нават цаны навучыліся зьніжаць у гэтым коопэратыве.

Раней напрыклад хустка каштавала 1 р. 10 к., а зараз 75 капеек.

Радасьці бабам не абярыся: вядома хусткі дзешавей сталі.

Але ёсьць там прыказчык у гэтым коопэратыве—чалавек з норовам.

Аднаго разу адпускаў муку сялянцы, курыў пры гэтым цыгарку. Награбае мукі ў мех і цыгарку курыць, а як скурыў плюнуў, ды разам з акуркам плюх, гэты самы, у муку.

Сялянка падняла шум, руку ў мех, каб выняць адтуль акурак, а прыказчык як сыкне, дык той і рабіць няма чаго.

Вось якія норавы ў прыказчыка Петрыкаўскага коопэратыву.

Цікава, ці палічыў ён за вагу акурак, і ці заўсёды ён такі наравісты?

У коопэратыве—зьніжэньне, то варта-б было, каб і такія «фокусы» зьнізілі, да ня то-зьнізілі, а каб іх і чуваць ня было ў Петрыкаўскім коопэратыве.

Макс.

Радыё-консультацыя

Васілю Мэйлаху. Петрыкаў. Мазырскай акр.

1. Прымаць Менскую радыё станцыю ў Петрыкаве на прыемнік 114, ты напэўна ня зможаш. Хутчэй усяго пачуеш Гомельскую радыёстанцыю імя т. Сталіна, якая працуе на валне 925 мэтраў.

2. Зімою, пры добрай антэне вышынёю у 18—20 мэтраў «Комінтэрн» павінен быць чуцен.

3. Прымаць Кіеўскую радыё-станцыю можна будзе, але летам чутнасьць ле будзе слабай.

4. Менская радыё-станцыя імя СНК БССР працуе зараз на валне 500 мэт., Гомельская—925 і Кіеўская—750, Маскоўская-ж «Комінтэрн» працуе на валне 1450 мэт.

5. Антэна вышынёю ў 16 мэтраў, зробленая правільна, будзе лічыцца сярэдняй любіцельскай антэнай.

Ці ня лішняе яно?

(БДУ, Менск)

(Друкуецца ў парадку прапановы)

Нашы студорганізацыі унівэрсытэту будуюцца такім чынам: профкомы на факультэтах, Выканбюро аб'ядноўвае гэтыя профкомы і потым ЦБ пролетстуду. Трэба лічыць, што **існаваньне Выканбюро зьяўляецца цяпер зусім непатрэбнай організацыяй і вось па якіх прычынах:**

У апошні час, дзякуючы **правільнай працы профкомаў**, іх уплыў, значэньне і роля ў кіраўніцтве ўсім студэнцкім жыцьцём на факультэтах значна павялічылася.

Толькі профкомы непасрэдна зьвязаны з усёй студэнцкай масай, бо яны могуць абслугоўваць і абслугоўваюць яе ува ўсіх адносінах. Па меры палепшэньня працы профкомаў, **Выканбюро ўсё больш і больш адрываецца ад масы і кіруе профкомамі толькі цыркулярамі і інструкцыямі,** але гэта профкомам **непатрэбна,** бо яны **маюць** досыць сталае **кіраўніцтва з боку адпаведных ЦП саюзаў.**

Быў час, калі Выканбюро непасрэдна начало праводзіць працу сярод студэнцтва, але з гэтага атрымаўся паралелізм паміж працай Выканбюро і профкому. Гэта і прывяло да шэрагу недарэчнасьцяў, якія па гэты час ня зьнішчаны.

Працу па ўзгодненасьці дзейнасьці ўсіх профкомаў унівэрсытэту ў вырашэньні якіх небудзь агульных унівэрсытэцкіх пытаньнях **можна перадаць ЦБ пролетстуду.**

Ад ліквідацыі Выканбюро студэнцтва нічога ня страціць, а дзяржава з'эканоміць каля 5000 рублёў **у год.**

Я. Баршай.

Крывое люстра

„Кулакі ў ячэйцы".

Тры хлапцы адрозьніваліся сярод усіх камсамольцаў Забалоцкай ячэйкі. Хадзілі яны заўсёды ў чыстай адзежы, у цэльных кажушках.

Бацькі кожнага з гэтых хлапцоў мелі па 10 дзесяцін зямлі. Гаспадарку вялі па культурнаму. Працавалі без чужой бы та ні было чужой дапамогі.

За ўсе гэта іх у ячэйцы назвалі кулакамі.

Нядаўна на сходзе Менскіх 2-х харчовых заводаў і заводу „Варшаўянка" рабілася справаздачу аб сваёй працы, па шэфству над Забалоцкім сельсаветам ячэйцыя шэфтаварыства гэтых заводаў. Вядома, дакладчык не абышоў і міма факту з „кулакамі".

Кажучы аб складзе палітычнай ячэйкі, дакладчык, паміж іншым, (што-жа тут такога. М. З), заўважыў, што у ячэйцы маюцца 2 кулакі (трэцяга—выключылі з ЛКСМ за пьянства і хуліганства).

— Кулакі?!—зьдзівіўся адзін выступаўшы па дакладу комсамолец. Як гэта—кулакі ў комсамол улезьлі?

Юнсекцыя шэфтаварыства павінна паставіць пытаньне аб безадкладным выключэньні іх з комсамолу!!!

— „Кулакоў выключаць з комсамолу? Ні ў якім выпадку. Мы прымаем у комсамол беднядкую, серадняцкую (цалком) і лепшую частку кулацкай моладзі"—заявіў у сваім выступленьні сябра **АПА-калегіі ячэйкі 2-х харчовых заводаў т. Бэрнштэйн.**

— „Гэтыя кулакі таксама могуць быць комсамольцамі".

Але справа ня ў тым. Няма ў Забалоцкай ячэйцы кулакоў.

— Чаму яны зьяўляюцца „кулакамі" —сказаў потым у заключным слове дакладчык—„у ячэйцы іх так завуць, пагэтаму я іх і назваў „кулакамі".

А т. Бэрнштэйну, хоць ён і ў АПА калегіі ячэйкі, трэба больш вучыцца, ня шкодзіць прагледзець хоць бы такую простую штуку, як статут УсеЛКСМ.

Міхал.

16 кваліфікаваных гарбароў.

На гэтых днях адбыўся чарговы выпуск ФЗВ гарбароў. Выпушчана 16 кваліфікаваных вучняў.

Скончыўшыя зараз працуюць на старым мес. а праз 2 месяцы ўсе яны будуць разьмешчаны на працы ў будуючымся, новым вялікім скураным заводзе.

Вяскоўцы выбіраюць машыну.

(На цэнтральным сельска-гаспадарчым складзе ў Менску).

Маленькі двор на рагу Савецкай і Ўрыцкай вуліц, заўсёды поўны, заўсёды там пачуеш ажыўлёныя гутаркі, дзелавыя развагаваньні наконт якасьці сельска-гаспадарчых машын і размову аб тым, як цяжка даецца селяніну машына.

На двары, пад вялікімі навесамі стаіць шэраг акуратна складзеных сеялак, малацілак, веялак... На вольнай паветры раскіданы кавалкі жалеза, доўгія рэйкі, часткі сельска-гаспадарчых прыладаў... Роўным шэрагам стаяць плугі.

А навокал натоўп барадатых сялян, маладых „саўхозьнікаў" і проста людзей якія цікавяцца с. г. машынамі. Яны тут ад 7 гадзін раніцы і да позьняга вечару. У гэты час тут знойдзеш і саўхозчыка з недалёкага саўхозу чыгуначнікаў і селяніна з далёкай вёскі Краі Барысаўскай акругі

* * *

Поўдзень... Каля вялікай малацілкі згуртаваўся чалавек 10... Двое сялян купляюць гэту малацілку для організаваўшайся ў хутары Дворкі (Чэрвеньскага раёну) сельска-гаспадарчай камуны. Проста і падрабязна адзін з іх апавядае згуртаваўшымся на якія сродкі купляюць машыну.

— Усю зіму па трошкі зьбіралі грошы камунай... Адкладвалі ад прыбыткаў ад малочных прадуктаў, якія вазілі ў Чэрвень і Менск. Адмаўлялі сабе ў самым патрэбным. Усяго сабралі 68 рублёў.. А машына 120 каштуе.. Больш сабраць не маглі...

— Так-бы і ня купілі-б,—перабівае другі,—калі-б не дапамог шэф нашай вёскі.

Прадстаўнік шэфаў—рабочы-чыгуначнік, які таксама стаіць ля малацілкі, сьмяецца сабе ў рукаў і скромна заяўляе:

— Ну вось яшчэ... Мы так мала дапамаглі...

Нехта з натоўпу пытаецца ў сялян:

— Значыць, дзядзькі, хаўрус гораду з вёскай, гаворыце...

— Ён самы—хаўрус,—адказвае адзін з іх.

У натоўпе сьмех.

Каля навесу, дзе роўным шэрагам стаяць плугі, доўгі час бродзяць два маладых сялянскіх хлопца. Значкі „КІМ" на іх грудзёх паказваюць на тое, што яны комсамольцы. Вось ужо каля двух гадзін яны аглядаюць і выбіраюць сабе плуг. Рукамі прабуюць вастрату лемеха, глядзяць ці добра падвінчаны трубкі, мяркуюць ці добра будзе плуг араць. Сюды яны прыехалі здалёку—з вёскі Краі, Барысаўскай акругі. У Барысаве яны для сябе не знашлі добрага плугу і парашылі шукаць у Менску. Нарэшце іх выбар спыняецца на крайнім, маленькім, але, як яны гавораць, „добрым і карысным" плузе.

— Янка, гэты падойдзе... Добры плужына.

— І я так думаю.

Далей два, тры этапа гандлёвай опэрацыі і яны узваліўшы плуг на свае плечы, выходзяць на шумную Савецкую. Разам з імі выяжджае сялянская падвода з малацілкай, ля якой з урачыстымі поглядамі ідуць два селяніна з хутару Дворкі і шэф—Менскі рабочы-чыгуначнік.

Некаторы час на двары пакупнікоў няма, але гэта не на доўга.

Раптам на двор уваходзіць чалавек 8-10. Гэта бліжэйшы саўхоз камандыраваў дэлегацыю на склад, каб даведацца колькі каштуе трактар, на якіх умовах яго можна купіць, якія існуюць ільготы саўхозам...

Трактароў на складзе няма. Але склад яго можа выпісаць і таму прадстаўнік складу доўга тлумачыць дэлегацыі ўмовы. Аказваецца, што трактар ужо ня так лёгка купіць. Па меры таго як служачы складу далей і далей тлумачыць, выцягваюцца твары сяброў дэлегацыі і відаць, што сур'ёзная гаспадарчая думка залегла ў галаве кожнага, што зараз кожны мяркуе як купіць трактар, пры тых грошах, якія цяпер маюцца.

Тым часам двор зноў запаўняецца. Кідаюцца ў вочы дзьве чырвоныя хусткі—два піонэры прышлі на склад з сваім важатым, каб купіць сэпаратар у падарунак сельскай малочнай арцелі, якая адчыняецца 10-га ліпеня (у дзень сьвята вызваленьня Беларусі ад белапалякаў) у вёсцы Забалоцінскай. Піонэраў адводзяць у краму прыладаў для малочнай гаспадаркі і праз некаторы час можна бачыць як яны з гордасьцю праяжджаюць на фурманцы міма з вялікім зьвёртвам, у якога праз газэтную паперу месцамі відна нікелевая жалеза.

Тыя, якія наведваюць склад шануюць яго працу, шануюць таксама і ўсе рэчы і машыны, якія належаць складу.

Прышлося нагледаць такі выпадак. Нехта з такіх наведвальнікаў, якія ўсе глядзяць і нічога ня купляюць, пачаў неакуратна абыходзіцца з машынай, калі яе аглядаў... Вывінчываў гайкі і кідаў іх куды папала, асобныя часткі кідаў на брудную зямлю і інш. Раптам гэта заўважылі другія і „злачынцу" здорава дасталася ад іх.

* * *

Склад праводзіць не маленькую працу. За дзень праз маленькі двор праходзіць звыш 150 наведвальнікаў. Адзін час апарат складу нават думаў там праводзіць культурную працу, але з прычыны таго, што ў сялян, якія наведваюць склад, тут ня бывае вольнага часу, склад ад гэтага адмовіўся.

І ўсё-ж такі калі паглядзіш на працу складу, пераконваешся ў правільнасьці слоў загадчыка, які гаворыць:

— Наш склад таксама выконвае частку агульнай, вялікай задачы. Задачу якая завецца—хаўрус гораду з вёскай.

Міх. Т-з.

Адказныя рэдактары { А. БАРАНЬНІКАЎ. А. КУРЦІК.

Галоўлітбел № 24867 Менск, 2 друкарня БДВ.